

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XVI.

V Ljubljani, 15. junija 1944.

Št. 24 (761)

Zažgati je lahko, hudi ogenj
pogasiti pa težko.

Slovenski rek

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in
uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III.
Poštni predal št. 253. Telefon št. 33-32.
— Račun pošte branilce v Ljubljani
št. 15.993. — Rokopisov ne vračamo,
nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti 2 liri v znamkah.

NAROČNINA

1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir,
vse leto 40 lir. — V tujini
64 lir na leto. — Naročnino
je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstem delu: enostolpna petinast vrsta
ali njen prostor (višina 8 mm in širina
55 mm) 7 lir; v oglasnem delu 4.00 lire.
V dvostranem tisku cene po dogovoru. —
Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi
1: beseda 0.50 lire. Oglasi davek povzede
še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Sovjetski »državljan« ne more ku-
piti ne parcele, ne hiše, ne avtomobila — razen če v blagor javnosti sam
sede za krmilo.

P. Gentizon v reviji Le Mois Suisse
(Švica)

INVAZIJA — IN POTEM?

Boj za končno usodo Evrope se je začel

Na sovjetski pritisk so se Angloameričani spustili v najbolj krvave vojaške operacije te vojne

V torek 6. junija se je začela invazija ali bolje: začel se je boj za usodo Evrope. Nekaj minut po polnoči so Angleži in Američani med sreditim in dolgotrajnim letalskim bombardiranjem spustili na področju seinskega zaliva prve močne oddelke padalcev na francoska tla. Kmalu za njimi so se obali približali izkrcavalni čolni, ki so jih ščitile težke in lažje ladje. Čeprav je imel sovražnik premoč na morju in v zraku, mu ni uspelo, da bi presenetil nemško obalno obrambo, ki je takoj stopila v akcijo in izkrcavalnim oddelkom prizadejala občutne izgube. Kljub neprestanim letalskim napadom sovražnikov in hudemu obstreljevanju njegovega ladijskega topništva so topovi na atlantski obali takoj posegli v ogorčeni boj, uničili množične oddelke padalcev in potopili sovražniku nešteto ladij, zavrtih v meglo.

Sovražnikovi poizkusi za razširitev predmostja uspešno zavrnjeni

Führerjev glavni štab, 13. junija. Njegovno poveljništvo oboroženih sil izjavlja:
V Normandiji je poskušal sovražnik večer z zelo močno in trajno uporabo letalstva na mnogih mestih razširiti svoje predmostje proti jugu in jugozahodu. Pri tem so bili posebej silovit na področju zahodno od Caena in južno od Bayeuxa. Pri uspešni obrambi sovražnikovih napadov smo uničili mnogo oklepnikov. Sovražnik je imel težke krvne izgube.

Bojna letala so v bojih proti sovražnikovi izkrcavalni mornarici z bombami v polno zadela dve večji tovorni ladiji.

Nad invazijskim bojiščem in nad zasedenimi zahodnimi deželami smo zbili 76 sovražnikovih letal.

Poveljujoči general armadnega zbora, topniški general Mareks, hrabri branilec Cherburškega polotoka, je pri prvih bojih junosko padel v prvi bojni črti.

V borbah proti sovražnikovi izkrcavalni se je odlično borilo vojaško in mornariško obalno topništvo. Zlasti so se izkazali 1245., 1255. in 1261. oddelki vojaškega obalnega topništva ter mornariško obalne baterije Marcouf, La Pernelle in Longues.

Na italijanskem bojišču je sovražnik večer s strnjeno močnimi pehotnimi in oklepnimi silami napadel od obale Tirenskega morja na do Tibere. Dočim mu je uspelo doseči zahodno od Bolsenskega jezera nekaj, medtem že zajetih vdorov, smo vzhodno od

jezera po ogorčenih borbah razbili njegove petkrat ponovljene napade.

V osrednjih Apeninih in v Abrucih sovražnik še nadalje je okleval sledi našim odmakalnim pokretom.

Na vzhodu so se severozahodno od Jasija in v Karpatskem predorju izjalovili sovjetski sunki.

V hudih napadalnih in obrambnih bojih zadnjih dni se je na področju pri Jasiju posebno izkazala 79. hesensko-nasauska pehotna divizija pod vodstvom generalnega majorja Weinkechta.

Jugozahodno od Narve so boljševiki istočasno napadli na več mestih. Z visokimi krvnimi izgubami smo jih povsod odbili.

Britanska letala so odvrgla v pretekli noči bombe na več krajev v rensko-vestfalskem področju. Posebej v Recklinghausenu in Essenju je nastala škoda na poslopih in so bile izgube med prebivalci. Nočni lovci so sestrelili 21 sovražnikovih letal.

Nemška borbeno letala so napadla v zadnji noči posamezne cilje v jugovzhodni Angliji.

Iz vojnih poročil nemškega vrhovnega poveljništva v preteklem tednu:

6. junija v prvih jutrnjih urah so začeli Angleži in Američani dolgo pričakovano invazijo. Po pripravi s težkimi letalskimi napadi na nemške obalne utrdbe se je sovražniku posrečilo izkrcati na več mestih severno-francoske obale med Le Havrom in Cherbourgom.

V enem tednu, odkar se je začela invazija, se je sovražniku posrečilo zgraditi nekaj predmostij v Normandiji, njegovi poskusi da bi prodrli med Caenom in Bayeuxom proti jugu in severno od izliva Vire v smeri proti Cherbourgju, so se pa izjalovili. Ob obali na obeh straneh St. Vaasta vzhodno od Cherbourgja nemško topništvo venomer obstreljuje sovražnikovo ladijevje. Zaradi nerestanih napadov nemških brzi čolnov imajo Angloameričani hude izgube. Sovražnik je izgubil 11. junija nad zasedenim zahodnim ozemljem in invazijskim bojiščem 17 letal.

V Italiji je težiče najhujših bojev med obalo Tirenskega morja in obrežjem Bolsenskega jezera. Sovražniku se je posrečilo, da je na obeh straneh jezera pridobil nekaj ozemlja. Vse njegove poskuse, da bi prekorajl Tibero proti severovzhodu, so pa nemške čete pri kraju Ortu odbile in mu prizadejale krvave izgube.

V morski bitki pred otokom Elbo je nemška mornarica potopila dva sovražnikova bojna čolna.

Na vzhodnem bojišču je sovražnik napadel na odseku severozahodno od Jasija, v Karpatskem predorju in na področju jugovzhodno od Ostrova. Vse njegove napade so nemške čete odbile. Sovražnik je utrpel tu hude izgube.

Nemško, romunsko in bolgarsko protiletalsko topništvo je sestrelilo nad bolgarsko-romunskim področjem 18 angloameriških bombnikov.

11. junija ponoči so britanski bombniki bombardirali Berlin. Nemško protiletalsko topništvo je sestrelilo eno napadajoče letalo.

General Nedić o invaziji

Beograd, 6. junija. Ministrski predsednik Nedić je ob začetku invazije izjavil dopisniku DNBja dr. Walterju Gruberju naslednje:

London se je zmotil, če misli, da bo Srbe v zvezi z invazijo potegnil v velik balkanski upor. Mi vemo, da so nas Angloameričani izdali in nas prodali boljševikom. Zato obstoji za nas, kakor tudi za vse ostale narode na jugovzhodu Evrope naloga, da nadaljujemo protiboljševski borbo, ki jo že tri leta vodimo z največjim uspehom. Prav v teh dneh so skušale komunistične Titove tolpe prodrati v našo domovino. Srbski prostovoljski oddelki so te tolpe uničili. Na grožnje radijskih postaj Londona in Kaira, češ da bodo prišli tisoči padalcev, odgovorjamo, da se jim bo postavilo v bran prav toliko tisoč odločnih srbskih borev. In če London grozi, da nas bo 2000 bombnikov tako obsulo z bombami, da nas bodo povsem izbrisali z zemeljske površine, morem reči samo to, da se srbski narod ne da uničiti s strahovanjem.

Postavili smo se na stran Nemčije in bomo tu vztrajali do končne zmage. Invazija ni prav nič izpremenila stališča Srbije. Prav tako kakor nemški narod tudi mi verujemo, da oni, ki v teh težkih preizkušnjah vzdržijo, ne reši samo svojega življenja, temveč tudi bodočnost vsega naroda, da, bodočnost Evrope.

Hachova brzojavka Hitlerju

Praga, 10. juni. Državni predsednik dr. Hacha je odposlal Führerju naslednjo brzojavko:

»V uri, ko skušajo zahodne plutokracije kritiči boljševizmu pot v Evropo in s tem prizadejati resen udarec življenju našega dela zemlje, vam češki narod skupaj s svojo vlado ponovno zagotavlja svojo zvestobo in prosi Boga, da bi blagoslovil nemško orožje.«

Mussertova izjava

Den Haag, 7. junija. Mussert je poslal Hitlerju naslednjo brzojavko: »Führer! Zdal ko se je začela invazija, moram izjaviti, da stoji vsi nizozemski narodnjaki zvesto ob Vaši strani, zavedajoč se, da gre za obstoj ali za propad Evrope. Mi tvorimo enoto, kateri na čelu stojite Vi, moj Vodja. V Vas vidimo vodjo Evrope in zaupamo, da nam bo Bog v tej borbi naklonjen. Naša vera in zaupanje sta neomajna. — Mussert.«

Beograjska »Obnova« o invaziji

Beograd, 10. jun. Srbski list »Obnova« je napisal o invaziji članek pod naslovom: »Srbski narod in invazija«, v katerem pravi med drugim:

Čeprav je invazija stvar velikih narodov in se moramo držati pregovora, ki pravi: »Kjer se veliki pripravijo, morajo mali molčati,« srbski narod vendar ne sme držati križem

rok. Narobe, delati mora tako, kakor je dejal ministrski predsednik Nedić v svoji izjavi o invaziji, in se tako dolgo boriti proti boljševizmu, dokler ne bo dokončno uničen. V uničenju komunistične nevarnosti in v udržitvi miru in reda mora videti srbski narod zdaj, ko se bore evropski narodi za obstoj in bodočnost evropske celine, svojo najvišjo nalogo.

Nedić srbskemu narodu

Beograd, 11. jun. V soboto, 10. junija je govoril srbski ministrski predsednik Nedić po radiu srbskemu narodu. Z ostrimi besedami je obsodil voditelja boljševističnega tolpa Josipa Broza-Tita, pa tudi njegove angloameriške »prijatelje« in »zaveznike«.

»Srbi zdaj vidijo,« je rekel ministrski predsednik, »da je vsa vojna le veletrgovina Angležev in Američanov s človeškimi življenji in človeško krvjo. Srbi dobro vedo, da žele židovsko plutokratski krogi v Londonu in Washingtonu, pa tudi v reči Moskvi še nove srbske krvi. Na strani Josipa Broza-Tita so le mednarodni izvrženci. Srbi niso komunisti, temveč narodnjaki, pravoslavci in narodno zavedni. Zato se Srbi niso priključili Titu, temveč so se strnjeno dvignili prot njemu.«

Ministrski predsednik je še omenil imenovanje Šubašića za ministrskega predsednika in ga je označil za sokrivca nesreče, ki je zadela srbski narod.

»Srbski narod se tudi zaveda,« je izjavil predsednik Nedić, »da so kralja Petra kdaj že oropali lastne volje. Mi vemo, da so kralja Petra prisilili, da je podal proklamacijo. Srbski narod pa noče nobene Jugoslavije, kakršno mu ponujata Tito in Šubašić. Združiti se hoče v svoji srbski domovini. Zato je proti vsem Šubašićem, Brozom in drugim mednarodnim izvržkom, ki so v službi boljševizma.«

Izgube komunističnih tolp

Beograd, 8. junija. Močne komunistične tolpe, podprte z angloameriški oddelki bombnikov so napadle srednjedalmatinski otok Brač, toda nemške čete so jih spet pregnale. Pri tem so izgubili tolovajev 147 mrtvih. Tako se je poskus komunistov, da bi se utrdili na dalmatinskih otokih, ponovno izjalovil.

Beograd, 8. junija. Komunistične tolpe so izgubile samo na ozemlju Srbije v maju 3341 mrtvih in 600 ujetnikov in pribežnikov.

Berlin, 8. junija. Pri čiščenju dalmatinskih otokov so nemške čete uničile mnogo tolovajevskih gnezda na otoku Brač. S komunističnimi tolpmi v teh kraji so sodelovali tudi nekateri angleški oddelki. Nasprotnik, ki se je z begom in v neredu umaknil, je izgubil 104 mrtve in 36 ujetnikov, med njimi nekega angleškega polkovnika in dva druga angleška častnika.

Berlin, 10. junija. Uničevanje boljševiških tolpa na bosenskem področju dobro napreduje. V nepretrdnem gorju planine Kozare, visoke nad 1800 metrov, so nemške čete razbile tolovajsko skupino, tako da je izgubila okrog 300 mrtvih, mnogo ujetnikov in zalogo orožja in živil. Pri poznejšem čiščenju in pri zasledovalnih bojih na zahodu osrednje Bosne, ki jo omejuje reka Vrbas in Una, na jugu pa Dinarne planine, so izgubile tolpe več ko 3000 mrtvih.

POMLAD 1944

II*

Danes teden potečejo tri leta, odkar je Sovjetska zveza v vojni. Kako dolgo bo še? In kakšen bo njen delež, ko se bo delal končni obračun?

Takšna vprašanja se trdovratno vsiljujejo prenekaterega med nami, ki so preboleli iluzije in vedo, da v sedanjem boju ne gre samo za krone vladarjev in za meje njihovih držav, ne samo za obstanek tega ali onega naroda in za socialne pravice tega ali onega sloja, temveč za neizmerno več: da gre za to, ali bomo po novem sploh še ljudje s svojo lastno voljo in lastnim razumom, s svojim lastnim domom in lastno domovino — ali nas bo po nov Džingiskani gonil kot delovno živino po sibirskih stepah in polarnih tundrah, kolikor si ne bomo zaslužili »milosti«, da bomo smeli kakor numerirani sužnji robotati v njegovih tovarnah.

Kako dolgo še?

V prejšnji vojni je Rusija že po 31 mesecih zmag in porazov strmoglavila carja. Sovjetska država je mnogo bolje organizirana, mnogo bolj oborožena — brezhibno funkcionirajo zlasti njeni revolverji. Še posebej, kadar streljajo v tilnik — predvsem ima pa idejo, ki je carska Rusija leta 1917 ni imela. Ni važno, ali je ta ideja dobra ali slaba, božja ali satanska, slovanska, nemška ali židovska (Marx), cepljena na mešanca slovansko-mongolske krvi (Lenin) ali pa židovsko-gruzinske (Stalin-Džugašvili); važno je, da je Sovjetski zvezi uspelo vpreči svoje narode v kvadrato te ideje. Zato ni nič čudnega, da sovjetska država danes, po treh letih vojskovanja, kljub velikanskim krvnim žrtvam še zmerno stoji. Ne pričakujemo, da se bo, če ne doživi zunanjega poraza, sesula od znotraj. Tudi ne računamo z njenim naglim porazom, čeprav se mnoge znamenja (iz nevtralnih virov!), ki kažejo, da morala sovjetskih vojakov že zdaleč ni več tista, kakor je bila.

Kakšen bo sovjetski delež pri končnem obračunu?

Spomnimo se začetka: v marcu 1918. je takrat že boljševiška Rusija končala svojo vojno s tem, da se je izneverila dotedanjim zaveznicem in sklenila v Brestu Litovskem separatni mir s cesarsko Nemčijo. Boljševiki so pljunili na ruski podpis (ker so videli v Angležih, Francozih in Američanih večje sovražnike boljševizma kakor v Nemcih), izpremenili Rusijo v eno samo koncentracijsko taborišče, osleparili narod za pravico in svobodo in degradirali človeka na stopnjo faraonskega sužnja. V zgodovini ne ostane nič pozabljeno; vse se maskeje, ali kakor rečejo tisti, ki ne verujejo v božje plačilo in kazen: narava sama ima pranagan k zvrzanju krvin, t. j. — v jeziku etike — k poravnanju krivic. Konec bo preko vseh navideznih zmag in peripetij prejel slej tak, kakor ga da slutiti začetek: na laži in izdajstvu zgrajeno bo od laži in izdajstva propadlo.

Nekako o veliki noči je bilo, ko je sovjetska ofenziva dozorela do vrhunca. Tarnopol je bil padel, pa Črnovice in Odesa, sovjetski prednji oddelki so celo že prekorajlili Dnjeستر. Vse to ljubljanskim strategom

* Gl. uvodnik v št. 757 D. t. z dne 18. maja t. l.

Za drugo še tretja svetovna vojna?

Napisal Paul Gentizon

v reviji

Le Mois Suisse, Montreux (Švica)

Šele te dni smo dobili priložnost prebrati v nemškem prevodu članek, ki ga je napisal švicarski publicist Paul Gentizon v uglednem švicarskem mesečniku Le Mois Suisse pod naslovom »Evropa in komunizem«. Čeprav je sestavek izšel že v lanskimajski številki revije (v nemškem prevodu ga je ponatisnila tudi lanska junjska številka črniškega obzorika Naša zala monatshefte), je danes morda še aktualnejši kakor pred letom dni. Vsekako so pisčeva izjavljajna tako resna in tehtna, da se nam je zdelo vredno, seznaniti z njimi tudi našo javnost. Kdor ima oči, da vidi, in ušesa, da sliši, se bo moral ob spodnjih vrsticah zamisliti — tem bolj, ker jih je napisal hladen švicarski nevtralec.

Minilo je ravno eno stoletje od znamenitih Stendhalovih besed: »V sto letih bo Evropa republikanska, ali ji bodo pa vladali kozaki.« Prvi del tega prerokovanja se ni uresničil. Ali obstoji nevarnost, da se bo drugi?

Preteklo zimo (t. j. 1942/43; op. ured.) so se sovjeti borili z azijsko razpisnostjo človeškega in mehanskega materiala. V gigantski zagon proti fronti osi so vrgli milijone vojakov in sto tisoče topov, tankov in letal. Nemške, italijanske, romunske, madžarske, španske in slovaške čete so bile prisiljene, umakniti se z obširnih področij, posebno na jugu. In vendar niso podlegle. Niti ena enota, četudi je bila čisto obkoljena, ni položila orožja. Obramba Stalingrada je vredna, da jo z zlatimi črkami zapišemo v vojno zgodovino. Vendar prav nič ne kaže, da bi se bila vojaška sredstva sovjetov izčrpala.

V tej uri se ves kontinent zaveda usodnosti časa. Smisel te vojne in njena zunanja slika sta se izpremenila. Oba sta postala usodnejša in tragičnejša. Odslej ne gre več za teritorialno preobrazbo Evrope; vprašanje mej je samo še podrejenega pomena. Na kocki je usoda tridesetih narodov in milijonov in milijonov ljudi. Danes doživljamo eno najkritičnejših dob zahodne zgodovine. Evropa sama je tista, ki jo ogroža invazija, prav kakor jo je ogrožala ob razpadu rimskega cesarstva ali v času turških pohodov.

Neki romunski časopis je pred kratkim priobčil izjavo ujetega sovjetskega častnika, ki je spadal v neposred-

no okolico Stalina. »V najboljšem primeru,« je rekel ta mož, »bo Evropa, danes nič drugega kakor kup držav, ki so si večno v lašeh, navadna provinca Sovjetske zveze.«

Tu je izginila sleherna razlika med evropskimi narodi. V obeh tega častnika so Nemci, Italijani, Francozi, Angleži, Belgijci, Švicarji, Holandci in drugi samo še bodoči boljševiki — nazor, ki je docela v skladu z doktrino Kremlja. Komunizem ne prizna narodnosti. Ker pomandira etnični in nacionalni značaj vseh ljudstev, jim ne ostane drugega, kakor da se boljševizirajo in se odpovedo ne samo svojemu bistvu, temveč tudi svojim plemenskim svojevernostim in narodnosti.

Če bi zmagal boljševizem, bi bila usoda evropskih narodov zapečatena: revolucionarna in hkrati imperialistična samogoltnost Moskve se ne bi niti za trenutek obotavljala in bi na sam mah požrla vso Evropo od Atlantskega oceana do Visle.

Od vsega začetka ni boljševiški režim nikoli dopuščal dvoma, da je njegov najvišji cilj, zavzeti vse svet.

Prav vojaška oborožba, ki jo boljševizem izpopolnjuje vse od svojega začetka, dokazuje to z železno logiko. Od leta 1922, se je Sovjetska zveza korak za korakom izpreminjala v ogromno orožarno. Kolektivizem, teh-

nika, mehanizacija, stahanovski sistem, komunizem, skratka vse materialne sile, katerih izraz so te metode in doktrine, služijo ves čas samo produkciji najmodernejšega orožja, produkciji, ki se je brez prestanka množila in izpopolnjevala. Lovce, bombnike, tanke, oklepneke, topove vseh vrst, vse do sloviti »Stalinovih orgel«, ki bljujejo svoje izstrelke iz sto cevi hkrati, so dvajset let — potrdilo te navedbe izvira od nekega anglosaškega častnika — izdelovali v ogromnih množinah in jih vse iznova izpopolnjevali. Tako je postala oborožitev sovjetske armade ne samo velomogočna, temveč tako rekoč neizčrpna.

Dvajset let so vsa prizadevanja in vsi napor Moskve stremili k vojni proizvodnji. Vse drugo je šlo na altar temu edinemu cilju: ravnotežje med industrijo in gospodarstvom, ravnotežje med drugimi produktivnimi vejami, skratka: vse blagostanje prebivalstva. Vojsko so izvrstno opremili. Vse do poslednjega gumba na ovijalkah je bilo prvovrstno. Ostalo ljudstvo — ta čreda ljudi — je pa zato zvečne trpelo pomanjkanje obleke, obuvala, ur, kuhinjskega orodja, poseljnine, šivank, skratka vseh tistih vsakdanjih predmetov, ki so za normalno življenje narodov belega plemenca neobhodno potrebni. Pravi cilj

petletk je bil, izdelati potrebno orožje za osvojitve Evrope.

Nekaj je neizpodbitno: če se bodo metode, po katerih sta delali sovjetska vojska in uprava leta 1940, in 1941, v Kareliji, na Estonskem, Letonskem, v Litvi, Bukovini, Besarabiji in drugod, ponovile tudi med Vislo in Atlantikom, bodo milijoni Evropevcov izgrgnjeni s svojega doma in iz domovine in deportirani v neskončna prostranstva Sovjetije.

V vsaki deželi bodo doživeli to usodo tiste osebnosti, ki so za njene narodnostnega duha najvažnejše, namreč:

državni voditelji, najuglednejši uradniki, najzmožnejši in najneodvisnejši vseučiliški profesorji, najvplivnejši člani političnih strank, vrhovni patriotskih društev, direktorji meščanskih in socialističnih časopisov, voditelji umske in nacionalne mladine, industrijci, bančniki, najznamenitejši odvorniki, zdravniki in inženirji. Njim bodo brez odloga sledili vsi tisti — vstevši delavce in kmete — ki je o njih znano, da so kdaj koli v življenju dali duška svojemu protiboljševškemu prepričanju.

Vse narodovo gospodarsko življenje, zasebna lastnina, industrija, »govska podjetja, banke in kreditni zavodi bodo podržavljeni. V imenu izenačevala blodnje, ki je doma v azijs-

se zmerom ni bilo dovolj: učeno so razlagali in sveto zatrjevali, da so rdeče armade že vdrle čez Karpate globoko na Madžarsko in da se začne poslednje, »najslavnejše« razdobje te vojne. To so bili isti razumni, ki so se bili mesec dni poprej proslavili s svojimi napovedmi o finski »kapitulaciji«.

Nemogoče je takšnim vsevednežem dopovedati: vojna se ne ravna po zakonih in pravilih kavarniških šahovskih partij, v katerih ti velikodušen nasprotnik vrne izgubljeno trdnjavo; tudi se ne ozira na prerokbe oštarijskih propagandistov. V vojni se ne »jemljejo« poteze nazaj, se ne bijejo bitke po koledarju, se ne osvaja in izgublja ozemlje po hejlslovanskih željah in ne zmaga zmerom tisti, ki je zmaga najbolj potreben.

Skratka, vojna strategija je docela svojevrsna zadeva, vsaj toliko dodelana kakor recimo krojaška in čevlarska obrt, ali pa učiteljska, odvetniška, knjigarnarska, inženirska, novinarska itd. — in vendar ne pride pametnemu advokatu na um, da bi recimo mizarja pestil, kako naj s klejem ravna, da ne bo prišel črv v pohištvo, ali pa častivrednemu kopitarju, da bi žurnalista učil, kako naj članke stilizira in podpiše in s kakšnimi črkami naj jih da natisniti, da ne bo bralec dvomil o iskrenosti njegovih besed. Samo o politiki in o vojaški strategiji se sleherni analifabet, naj že bo mlad ali star, v krilu ali hlačah, čuti poklican svojim bližnjim možgane soliti.

Temeljna resnica vse vojne umetnosti je: vojno dobi, kdor prvi nasprotnikovo vojsko zdrobi. Ni odločilno, koliko ozemlja osvoji ali izgubi, ni važno, koliko sovražnikov pobije na papirju ali v radiu, koliko pušk zapleni, pipev in konzerv: dokler se nasprotnikove armade bijejo, dokler je njihova morala neomajana, vojna še ni odločena. Leta 1942. je bilo na milijone sovjetskih vojakov v nemških ujetniških taboriščih, nemške armade so stale pred Petrogradom in Moskvjo, v sručenju Stalingradu in globoko v Kavkazu: kljub temu sovjetska država ni bila na tleh.

V desetih mesecih orjaške sovjetske ofenzive od junija 1943. do aprila 1944. je sovjetska vojska dobila nazaj zelo velik del izgubljenega ozemlja (opustošenega sicer), in vendar se Moskva ne more ponasati, da bi bila izvajala le eno katastrofo nemških armad. Sovjetska vojska poročila so — kar je splošno znano — vedela v tem razdobju povedati le to, koliko »nemških fašistov« in »agresorjev« je sovjetska vojska pobila (številke, ki jih nismo boljševidno ne moremo nihče preveriti) in koliko »obljudenih krajev« (zelo širok pojem!) je osvobodila; o številu ujetnikov (ki ga zavestni vojni dopisniki lahko kontrolirajo in ga zato pač ni moči propagandno množiti s pripisovanjem ničel) je bilo pa le malokdaj govora, in še tedaj so bile te številke vse prej ko impozantne. Dokaz, da o panicevni begu nemških čet pač nikoli ni moglo biti govora, saj je nujna posledica takšnega bega razkroj armad, ta se pa v nasprotnikovi poročili prav tako nujno zazrcali v najzmogljivejši točki, t. j. v številu ujetnikov.

Če torej nemški umik na vzhodni fronti leta 1943/44 ni bil panicevni beg — spoznanje, s katerim se je celo ljubljanska ofarila že sprijaznila — nujno sledi, da so ga vsaj »kolikor toliko« imeli nemški generali v oblasti. In če se je, kar je zdaj že dobra dva meseca tudi slepu očito ustavil v trenutku, ko naj bi se bile sovjetske zmage z vdorom čez Karpate v ogrsko ravnico, s prodorom iz Tarnopola čez Lvov na Slovaško in v osrčje Poljske ter s sunkom čez Donavo na Balkan stopnjevale v dokončni triumf rdeče vojske nad nemško in v sovjetsko poplavo Evrope — če je torej tik pred ciljem na lepem utihnilo moskovsko zmagoznanje, je za opazovalca, ki neče tiskati glave v pepek, jasno, da se teh deset mesecev vojne na vzhodu ni igrala mačka z miško, kakor nam je hotela dopovedati moskovska propaganda. Z drugimi besedami: v umiku 1943/44 je bil dober kos nemške načrtnosti.

Kakšne načrtnosti? Nemci so imeli namen s čim večji stroški rdečih armad umakniti fronto postopno tako daleč, da se bo

lahko naslonila na Karpate in na močno utrjeno obrambno črto, ki poteka čez Poljsko nekako na Vzhodno morje. S tem so hoteli skrajšati svoje oskrbovalne zveze (in za prav toliko podaljšati nasprotnikove), zraven pa sprostiti mnogo sto tisoč vojakov in za prav toliko okrepiti atlantsko fronto — in ta načrt so do kraja uresničili čela dva meseca pred invazijo! To nakazuje, da so že najmanj od lanske jeseni morali resno računati s sedanji dogodki na zahodu (kar v ostalem dokazuje tudi pisanje nemškega tiska — pisanje, ki smo mu morda pre malo verjeli, misleč, da je vse skup samo »živčna vojna« in »propaganda«).

Če se zdi komu gornja trditve o nemški daljnovidnosti preveč drzna, ga vabimo, naj skuša premisliti, v kakšnem položaju bi bila danes Nemčija, če bi bile njene vojske pozimi krčevito branile Ukrajinu in Krim ter bi zdaj, ko potrebuje vse sile na zahodu, udarili nanjo še Sovjeti sredi stepa, t. j. na terenu, ki kar izkiva tankovske bitke (česar n. pr. o Karpatih ni mogoče trditi). Takratni stalno kontrolirani umik bi se bil danes spričo ogromne nasprotnikove premoči, dolgotrajnih oskrbovalnih zvez, otežkočenosti vojaškega roširanja in ne nazadnje zaradi depimiranosti, ki bi bila neizogibna v takšnih razmerah, res utegnil izpremeniti v beg. Ali bi se demoralizirane vojske tudi v tem primeru mogle ustaviti na Dnjestrju, pod Karpati in pred Lvovom, je pa vsekako veliko vprašanje.

Takšna je strateška plat problema. Obstoji pa tudi politična. Iztrgajmo iz obširnega kompleksa samo en dokument!

V januarju 1944., ko so se sovjetske vojske bližale poljskim mejam, je poljska emigrantska vlada v Londonu izdala dobro premišljen poziv poljskim patriotom v domovini, naj sprejmejo sovjetske vojske kot zaveznice in naj na njihovi strani stopijo v boj proti Nemcem. Vsa ljubljanska ofarila je to novico zmagozlasno širila po uradih, gostilnah in kavarnah.

Dobra dva meseca pozneje, ko so bili sovjeti že lep čas na poljskih tleh, je poljska vlada svoj poziv — preklicala! To se pravi, odvezala je Poljske dolžnosti, boriti se na strani sovjetov proti Nemcem! Ta preklic je prišel nekaj tednov po tem, ko so prodrl v svet glasovi o boljševidnem divjanju nad »osvojenim« poljskim prebivalstvom.

Pikantno pri tej tragični zadevi je to, da se je prav tedaj sovjetsko prodiranje na Poljsko na lepem ustavilo. Kdor ima kaj spomina, bo še pomnil, kako naglo so se pred tremi meseci vrstila v vojnih poročilih imena Rovno, Dubno, Luck, Kovel, pa Bzrod, Ternopol, Stanislavov (sami kraji na periferiji Poljske) — in nato, kakor bi odrezal, konec nemškega umika! Nemška politična strategija je dosegla svoj namen: v zavezniškem taboru je zazijala razpoka, doma, v zadledju fronte je pa najprej nastala zmeda med Poljaki, nato je pa sledilo, kar je slediti moralo: danes se

na vseh koncih opaža preusmerjanje poljske podtalne politike.

Nikogar ne silimo, da pritrdi našim razlagam. Razčlenili smo položaj, kakor je dostopen vsakomur od nas. Iz znanega smo sklepali na neznano, iz dejstev, ki smo jim prišli mi vsi, na okoliščine, iz katerih so nekatera dejstva morala, druga pa mogla nastati. Morda nekaterim nekatere podrobnosti niso še nujne. Toda eno je za vsakogar neizpodbitno, kdor ima razum zato, da z njim misli:

Ogromen kolos, velik za pol Evrope in pol Azije skup, oboroževan in oskrbovan od drugih dveh nič manjših kolosov, ima samo na eni meji sovražnika, in še tega ne more ugnati niti tedaj, ko ima le-ta polne roke dela v Italiji in mora zraven stražiti vso velikansko atlantsko obalo od Pirenejev pa do Severnega rtiča; ko ima posadke raztresene po skoraj vseh evropskih državah in mora vrhu vsega prirejati še racije na gozdne in gorske razbojnike.

In to je za presojo, kateri od treh partnerjev (Nemčija-Anglosasi-Sovjeti) ima na j. m. n. j. šans za končno zmago v Evropi, vsaj toliko upoštevanja vredno spoznanje, kolikor so tistim ljubljanskim »narodnim« meščanom, ki te dni niso poslali svojih sinov k domobrancem, vere vredna vojna poročila kavkaške »Slobodne Jugoslavije« o partizanskih zmagah na Slovenskem.

K. B. (Sklepni članek v prihodnji številki.)

KLIC IZ PRIMORJA

Ali se res nočemo ničesar naučiti?

Italijanski komunisti hodijo »osvoboditi« samo slovensko ozemlje na Primorskem — kraji, kjer prebivajo Italijani, imajo pa svet mir. Kako dolgo bo še trajalo, preden bodo Slovenci izpregledali to peklenko igro protislovenskega in protislovenskega komunizma?

Trst, v začetku junija.

Sedim v gostilni v tržaškem predmestju in pogovor se suče okoli primorskih razmer. Poslušam mnenja domačinov in se čudim: brezzmejna naivnost zvenj iz besed ljudi, od katerih bi pričakoval, da znajo vendarle ločiti črno od belega in resnico od laži. Pet in dvajset let so znali tržaščani in primorski Slovenci misliti logično. 8. septembra lanskega leta pa je njihovo logiko zamešal v štrno, iz katere se šele počasi spet navija nit v urejen klobčič. Tisti 8. september je bil vdor komunizma pod lažno firmo OF čez Alpe, Javornik in Snežnik. Prišel je in govoril o narodni osvoboditvi, prepričeval primorske Slovence, da je vojne konec ali je bo vsaj v nekaj tednih, jim pripovedoval, da je glede njih že vse urejeno in da zato ne smejo sami posegati v razvoj svoje usode. Edino pravo in legitimno vodstvo je samo OF. Kdor bi začel kar koli na svojo pest, je narodni izdajalec.

Potem je OF res sama prevzela vodstvo in diktirala: vse mora ostati pri starem; nihče ne sme naročati in brati slovenskih listov, nihče ne sme prevzeti nikjer nobene javne funkcije, nihče ne sme obnavljati slovenskih šol in društev, nihče ne sme dovoliti, da bi prihajali na Primorsko »Kranjci«, četudi so rojeni Primorci, kajti vsi »Kranjci« so izdajalci slovenskega naroda. Nič pa ni rekla OF k naročanju in čitanju italijanskih listov, nič k opravljanju funkcij po Italijanih, nič o italijanskih šolah, nič o svobodnem gibanju Italijanov. Tako so italijanski uradi lahko nemoteno dalje poslovali in v italijanskih šolah se je pouk nemoteno nadaljeval.

OF je zahtevala skupnost in enotnost vseh primorskih Slovencev, toda samo pod svojo firmo in pod svojim vodstvom, istočasno je pa direktno ali indirektno odbila sodelovanje vseh tistih, ki se niso hoteli vdigniti komunizmu. Tako je en sam odstotek komunistov obvladal javno mnenje in mu diktiral svoje mišljenje. »Glede vas je že vse urejeno in vi sami ne smete ničesar začeti zase.« In spet je veljalo to je za Slovence, ne tudi za Italijane, katerim ni komunizem ničesar prepovedal in se tudi nad koncentracijo njihovih sil in teženj ni spotikal, ampak se jim je celo še pridružil, točno po sestavnem ključu Badoglijeve vlade.

Potem so se razdivjale po Pri-

morju komunistične tolpe in povzročile razdejania in gorje, uvajala miselnost in stvarni terorizem, nasilno mobilizirale fante in moče in jih odvajale v gozdove ter začele »osvobodilne« akcije z Badoglijevim orožjem, s pomočjo njegovih ljudi in čisto tudi pod njihovim vodstvom. In spet samo na slovenskem ozemlju! Na italijanskem ob spodnji Soči, v Furlaniji in zahodni Istri ni komunizem nikjer pogljal v nesrečo domobranstva in tam ni trpela nobena vas, nobena hiša. Italijanski komunisti so si namreč brez izjeme izbrali za torišče komunističnega »osvobojevanja« italijanskega ljudstva na Primorskem slovensko primorsko ozemlje. Še kolikor se je v Furlaniji ustanovilo banditskih tolpe pod raznimi zvanečimi imeni od Garibaldija dalje, so jih poslali v Benško Slovenijo in v slovenska Brda.

Tako se je s časom zgodilo, da je bilo po slovenskih gozdovih več italijanskih kakor slovenskih banditov in da so ponekod prevzeli tudi poveljstvo, seveda v italijanskem jeziku. Fante primorskih narodnih straž so se že čisto srečali s takimi »osvobodilnimi« oddelki. In slovenske narodne straže so tudi edina tarča teh »osvobojevalcev«. Kakor so poznali slovenski komunisti badoglijeve na Slovence na Grčaricah, v Turjaku itd., tako poganzajo primorski banditi tudi Badoglijeve komuniste na slovenske fante in moče.

Tendenco vsega tega je več ko očitna. Njen namen je, prikazati le Slovence kot element nemira ter poskrbeti za njihovo neposredno in posredno uničevanje. In res, kjer koli se kaj zgodi, se obrne badoglijski kazalec na Slovence. To je sistem, katerega so pričeli, hvala Bogu, spoznavati tudi že sami primorski Slovenci, kljub temu da so po lanskem 8. septembru izgubili kompas in zadržali v svojo paro v meglo. V to meglo pa jih je poglajala najbolj lastna naivnost in brezzmejna lahkovernost. Bilo je tako, kakor pravijo, da nekatere kače hipnotizirajo svoje žrtve, preden jih pograbijo, da jim ne ubeže. Kajti samo tako si je mogoče razložiti, da so primorski Slovenci verjeli — in nekateri še vedno verjamejo — da OF ni komunistična.

Sedim v gostilni v tržaškem predmestju in dokazujem grozotno zmožo neodpušljive naivnosti. Spočetka se mi godi kakor Izraelcem, ko so na-

pravili-li prve korake okoli Jeriha, da bi ga s samim trobentanjem podrl. Zidovi Jeriha stoje trdno. Skozi meglo ne more posijati sonce. Toda počasi se zidovi le prično majati in pri dveh, treh se omajajo docela. Vhod v Jeriho se odpira. Zdi vidim, doseči se da veliko in s časom vse, toda največ v podrobnem delu, v obdelavanju ljudi od človeka do človeka. Največ, kar se je doslej tu doseglo, se je doseglo tako. Toda delavcev primanjkuje. Primanjkuje jih na vseh področjih in v vseh krajih, najbolj pa v Trstu samem.

Ko odhajam iz tržaške predmestne gostilne, si mislim, koliko sedi v Ljubljani primorskih rojakov, ki zdehajo v meglo od dolgega časa, tu pa čaka naše ljudstvo znanan na odrešilno besedo in na izpodbudo za delo, ki nas edino more pripeljati v začelno bodočnost. Zakaj največje zlo in največji sovražnik našega primorskega ljudstva in njegove stvari je zdaj komunizem. Vse nevarnosti, ki jih je doživelo pred njim, so bile senca proti njemu. Tiste nevarnosti so naše ljudstvo le še bolj ojačile, komunizem pa ga je paraliziral, omrtvil, zazabil v pogubno zmožo: »glede nas je že vse urejeno«.

Ni ga naroda v Evropi in na svetu, ki se ne bi bil od zgodovine in preteklosti ničesar naučil, samo naš, tako se zdi, se ni naučil ničesar in se ne naučiti. Naučiti se ni mogel ali hotel niti tega, da bi sam vzel v roke vsaj svojo neposredno usodo. Vzeli v svoje roke svojo neposredno usodo pa pomeni: obrniti se do zadnjega Slovence od boljševizma in iztrebiti banditsko internacionalistično zlo do samih korenin z vseh naših tal, najbolj pa s primorskih, kjer nam je najbolj usodno. Zakaj internacionalizem je v času, ko je vsa Evropa nacionalna in bo tako tudi ostala (ker je vse drugo nenaravno in protinaravno), za nas Slovence nič manj in nič več kakor smrtna obsoda, podpisana po naši lastni roki. Zakaj iz te vojne se bodo rešili v bodočnost samo tisti narodi, katerim ni boljševiški internacionalizem izpodjedel korenin.

Primorski Slovenci in primorske Slovence, vi, ki se nosite v svojih sreih osvobodit sonca nad Krasom, Istro, Trstom, Gorico, Vipavo in Sočo, pridite med svoje ljudstvo in postanejo mu vodniki iz megle v svetlobo! Čakajo vas slovenske narodne straže in čakajo vas vsi kraji, od Jadrana do Alpi!

V. R.

Prezident našim delavcem

O priliki ponedeljske proslave polletnice delavske protikomunistične akcije je imel prezident general Rupnik tale nagovor na zbrane zastopnike:

Dragi moji prijatelji!

Z veseljem sem sprejel Vaše vabilo, da se udeležim proslave polletnice delavske protikomunistične akcije. V svojem in v imenu nemškega predsednika gospoda podpolkovnika Badaela se Vam iskreno zahvaljujem za prijazen povabilo.

V teku te proslave ste mi dokazali, da nisem zastoni na slovensko delavstvo ponesen. Prepričali ste me, da moja želja, biti med Vami in biti z Vami v najožjih stikih, ni osnovana samo na simpatijah in čustvih, ki jih — sam delavsko-kmečki porekla — gojim do naših kmetov in delavcev, ampak ima opravilo v dejstvih in uspehih, ki ste jih donesli v teh težkih časih preizkušnje Slovencev.

Kmetije in Vi, dragi delavci, ste živce naše domovine. Vi pa ste v teh dneh zmešnjav, zmede in zbežanosti brez oklevanja in odločno nastopili proti brezbožnemu, protinarodnemu, zločinskemu židovskemu boljševizmu kot enotna fronta in s tem odločili tudi o njegovih usodi. Zaradi Vas ki Vas je hotel imeti za prvobornice revolucije, pa ste mu napovedali boj v sodelovanju s moimi kmeti in z mojo borbeno in zvesto mladino, boljševizem pri nas že propada in bo tudi dokončno izginil.

Vaša odločitev in Vaše delo pa je pomembno prav posebno zato, ker je poleg kmeta Vaš stan tisti, ki je pri dogajanjih današnjih dni najbolj prizadet. Te borbe in te žrtve, ki jih je naš narod zaradi izdajalskega početia komunističnih plačancev svetovnega židovstva moral pretrpeti in dati, morajo v novi bodočnosti prinesiti plati našemu narodu. Vam pa popravje prestatih krivic in dostojno, na pravičnosti in upoštevanju temelječe življenje.

V rešitvi državnih vprašanj na narodnostni podlagi je obsežna naša bodočnost. Za to delo pa sta potrebna nesebičen napor in žrtvovanje vseh Slovencev kot enote. Postavili ste si program: Bog, stan in narod! Po tem programu ste s svojim delom dali svetel zled vsem Slovincem. Kakor je v Vaši borbi proti komunizmu postavljen cilj: vse za stan in narod, tako mora biti nam vsem skupen cilj: vse sile in vse žrtve za rešitev slovenskega naroda!

Vi, ki ste se poleg mojih kmetov prvi organizirali, ste pa tudi pokazali vsem, da naša rešitev ne sme temeljiti na strankarstvu, ampak na složenem sodelovanju vseh Slovencev kot enote. V tem sle zaradi mase, ki ga v narodni skupnosti zavzemate, prepričljivo opozorilo nim, ki tega še do danes niso spoznali.

Po svojem delu lahko ob polletnici svojega nastopanja proti komunizmu pokažete že lepe uspehe. Osebnost se Vam za to, za kar boste nekoč v narodni skupnosti zavzeli zavajanja vredno mešjo, zahvaljujem in Vam izrekam svoje iskreno priznanje.

Ganjen pa se Vam, dragi moji delavci, ki ste eden izmed naših nemeh-nih stebrov, na katerih stoji moje delo za rešitev in bodočnost naroda in domovine, zahvaljujem za zaupanje, ki ste mi ga že od vsega začetka izrekli in mi sledili.

Kakor sem se doslej trudil, da Vam — kakor vsemu svojemu ljubljanskemu narodu — s svojim delom koristim, tako bom v zaupanju v Boga in njegovo priročnost nad slovenskim narodom opravljal svoje težke dolžnosti tudi v bodoče, da bo v novi Evropi kateri v boju z boljševizmom in njegovimi pobesnelimi pomožniki gradi obrise nemški vojak, slovenski narod zavzel dostojen prostor in da bo v tel narodni skupnosti vsak stan in vsak posameznik stal na mestu, ki mu po zaslugenju in pravičnosti gre.

Zato pa, kot doslej, tudi v bodoče zbirajmo sile, ustvarjamo za svojim borbenim domobranstvom enotno fronto Slovencev, z živo, dejstveno vero, zaupajmo v Boga in svoj narod in ustvarjajmo pogoje svoji bodoči sreči.

Vam, dragi moji delavci, pa ključem: polletnici Vaše borbe naj sledijo v dolgi, srečni bodočnosti bogati uspehi, ki jih boste spričo svoje enotnosti, pripravljenosti in dela zagotovili do segli po svojem natehu!

Bog, stan in narod!

skih stepah in tundrah, bodo proglašeni vsi hoteli, restavracije, gledališča, kine, lekarne, tiskarne, garaže, vsi zasebni in tovarni avtomobili za državno last. Naša vseučilišča, naše akademije, naši kulturni zavodi in naše šole bodo izpremenjene v tovarne, ki jim je edini namen, oblikovati marksistične možgane in pripravljati kader za ustanovitev komunistične družbe...

Kajpak ne moremo z gotovostjo napovedati invazije Timosenkovih armad na »mali azijski polotok« (t. j. v Evropo; op. ured.). Vendar te možnosti tudi ne moremo kar meni nič tebi nič izključiti. Zakaj kdo ve, kaj bo jutri. Vsekakor je vdor kozakov v evropske pokrajine možen. Sele pred kratkim smo si obudili v spomin, da so ob času francoske revolucije pridre Suvorova čete vse do Švice, torej do osrčja Evrope. Utegne se pa tudi zgoditi, da se sovjetska vojska v primeru odločilnega uspeha zadovolji s podžiganjem revolucijskih ognjišč v Evropi iz daljave. Ne pozabimo, da je boljševizem mogel triumfirati na Španskem (čeprav je Madrid med tistimi evropskimi prestolnicami, ki so od Moskve najbolj oddaljene — ne da bi bile posegle vmes sovjetske čete. Če naj bi se s pomočjo agentov, tajnih društev in krajevnih celic zdaj ponovilo to dogajanje po vseh drža-

vah hkrati, bi se nedvomno vsa evropska celina sama od sebe vžgala in zgorela v revolucijskih plamenih.

Vsakdo izmed nas mora vedeti, da doživljamo dramatsko krizo. Treba je pogledati dejstvo v oči. Če pojdemo slepo mimo njih, pomeni to, da bomo podzvedno izročili Evropo boljševizmu.

Precej Evropevcov sicer misli, da bosta Anglija in Združene države, čeprav zdaj zaveznici Sovjetske zveze, pozneje rešiteljci Evrope. Zanašajo se, da bodo mogle angleške in ameriške armade v pravem trenutku zajeziti boljševiški pohod.

Po našem je to gola utopijska. Brž ko bi se sovjetska vojska sila, ki so ji na razpolago ogromna sredstva, zasedla v Evropi, bi bila zmerom in v vsaki okoliščini močnejša od angloameriške. Anglija in Amerika nista s kontinentalnega stališča nikoli evropski velesili. Če naj bi mogli pomagati Evropi, bi morali izkrcati v Evropi milijone in milijone vojakov. Ali pa to zmoreta? Ali imata potrebna prevozna sredstva?

Vsekakor do danes dejstva niso podkrepila trditve, da se sme Evropa nadejati pomoči od zunaj. Narobe: vojna z Japonsko bo nedvomno še dalje vezala nove armade in enote na Tihem oceanu. Vse kaže, da Anglija in Amerika ne bosta zmožni, zajeziti za-

hteve zmagovite sovjetske armade. Sicer je pa ameriški časnikar Walter Lippmann pred kratkim v senzacionalnem članku napisal, da Angležem in Amerikanom nikoli ne bi bilo možno, poslali na evropski vzhod vojaških armad, »kar bi bilo pa nedvomno potrebno, če bi hoteli voditi resnično protisovjetsko politiko«.

Res je sicer, da bi ta ali oni utegnili k temu pripomniti, da obstoji glede na Evropo možnost sodelovanja med Sovjetsko zvezo in velikimi demokracijami. Toda boljševizem ni samo vojaški činitelj. Hkrati je tudi »mistika«, ki se je zelo težko proti njej boriti, kadar se v narode zajé. Sledita mu kaos in anarhija, tako da branilci reda nimajo več besede, kadar se kje uveljavljajo.

Ali ne glede na vse to: kako je sploh možno kakšno sodelovanje med »velikimi demokracijami« in boljševiško Rusijo, med kapitalističnim sistemom Anglosasov in komunizmom? Kako mislijo Anglija in Združene države, ki se načelno izrekajo za sistem zasebnega gospodarstva, najti

Stroške za ureditev zaklonišča nosi hišni lastnik; z nasvetom, delom in opremo pa mora po svojih močeh pomagati vsak stanovalec.

skupno trgovalno podlago s Sovjetsko zvezo, kjer obstoji samo državna inicijativa? In kako naj bo slednjič mogoče, ustvariti podlage za obnovo Evrope, če ne bo na celini enotnega pojmovanja temeljnega načela zasebnosti lastnine? Nesmiselno je samo misliti na to, da bi mogla vstric obstajati dva gospodarska sistema v Evropi, od katerih bi bil eden komunističen, drugi pa kapitalističen. Iz tega bi se samo nova strašna vojna rodila.

Ko sta se dobila v Casablanci pogovarja anglosaških velesil, da se pogovorita o preureditvi povojnih razmer, je Stalin — veliki orientalski molčec — ostal v Kremlju. Se več: podpisal ni niti ene uradne izjave o svobodi ljudi in narodov in podprl ni prav nobenega, ne takšnega ne drugačnega povojnega programa v znamenju »zdrženih narodov«. Se nikoli se ni v tej stvari njegov glas pridružil zavezniškim glasovom. Zdi se, da izkira to zadržanje odhod, ker pripisujejo sovjeti v boju za Evropo svojo prispevku zdaleč največji pomen. Včasih res skoraj kaže, kakor da gleda Moskva v Angležih in Američanih samo nekakšne pomožne čete, nesposobne za ustvaritev znamenite »druge fronte« v Evropi, ki naj bi enakomerno porazdelila vojna lre-mena med zavezniki...

Sovietska zveza se vojskuje izključ-

no samo za to, da Evropo boljševizira, medtem ko gre Angležem in Američanom za to, da spravijo fašistovski in narodnosocialistični režim na kolena in jo nadomeste z liberalno in demokratsko vlado. Vojna sovjetov zato nikakor ni ista vojna, kakor jo bijejo Angleži in Američani. Sicer je pa znano, da je ameriški podpredsednik Wallace šel v nekem govoru tako daleč, da je naslajal na zid strašilo možne zveze med Nemčijo in Sovjetsko zvezo, če bi Nemčija v tej vojni vojaško podlegla. Ako tako govori ameriški državnik iz neposredne okolice prezidenta Roosevelta, smemo pač misliti, da se začnajo v Washingtonu zavedati nevarnosti, ki grozi vsemu svetu.

Cim bolj se vojna vleče v nedogled in čim bolj se kupijo razvaline, tem večja postaja nevarnost. Zato bi bilo neodpušljivo, pretrpeti resnost trenutka. Komunizem se ne vojskuje, da bi popravil zemljepisne meje, temveč zato, da vsili Evropi svojo voljo. Njegova zmaga bi bila signal za katastrofo Evrope. Ta katastrofa pa ne bi pomenila nič več in nič manj kakor vrnitev v najstarejše oblike suženjstva.

Velika zmoža bi bilo misliti, da se je boljševizem unesel. Ne samo da se ni izpremenil, nego se tudi ne more izpremeniti, ker je neločljivo zvezan

Opozorilo

Vsi v Ljubljanski pokrajini bivaajoči mladeniči letnikov 1923, 1924 in 1925, ki še niso prejeli poziva k pregledu in nastopu obvezne delovne službe, in oni, ki so v pozivu določeni datum pregleda iz kakršnega koli razloga zamudili, se morajo brezposojno javiti komisiji v petek 16. junija t. l. ob 8. zjutraj v Ljubljani na Stadionu na Vodovodni cesti.

Mladeniči, ki bodo takoj po pregledu odšli na odredeno mesto, naj v zameno s seboj delovno obleko, dvojno perilo, enodnevno hrano in s-trebušnice za jed in osebno snago.

Oni mladeniči, ki prebivajo izven ljubljanskega bloka, naj se takoj zglasijo pri svojih županstvih, da jih o pravem času odpravijo k pregledu v Ljubljano.

Kdor bo od pregleda izostal, bo v smislu obstoječih določil najstrože kaznovan.

Pokrajinska uprava v Ljubljani
(vojaški urad)

Opozorilo

Uprava policije v Ljubljani opozarja, da je prefekt tržaške pokrajine z naredbom z dne 15. maja 1944 odredil, da si morajo osebe, ki prihajajo v Trst iz drugih občin tržaške pokrajine, kakor tudi oni, ki prihajajo iz katere koli druge pokrajine, najprej prijaviti pri policijski upravi v Trstu, nato pa se prijaviti v Trst na sedem dni, izpolnjevati predhodno posebno določeno tržaške prefekture.

Preved opozarja vse potrošnike, da morajo zaseko, ki to bodo prešli na ljubljanske živilske nakaznice, takoj prestopiti, ker je sveža in bi se sicer lahko pokvarila.

Ljubljanska policija opozarja kolesarje, naj svoja kolesa, takoj ko pride njihova številka na vrsto, prijavijo na uradu v Beethovni ulici, ki nosi ime vsak dan neprekinjeno od 7 do 17 ure. Novo kolo mora lastnik priložiti omenjenemu uradu najkasneje 15 dni po sklenitvi kupitve. Kdor kolo proda, mora najpozneje 5 dni po prodaji to javiti uradu v Beethovni ulici in v obvestilu navesti kupčevino ime in priimek, navedbo poklic in bivališče. Kogar bo stražnik zalotil, da se vozi z neregistriranim kolesom, bo plačal 38 lir globe in bo moral kolo oddati vojaški oblasti. Vojna odredba namreč določa, da ima oblast pravico neregistrirano kolo, ki ga lastnik uporablja, zapleniti in korist vojaške oblasti.

Do treh let staro otroci, ki stannlejo v Ljubljani, na Jezici, v Polju, Dobrunjah in Rudniku, dobe na odrezek »a« dodatne živilske nakaznice »Do Mac« po 400 gramov ovsenih kosmičev na osebo.

Bolniški odsek mestnega preskrbovalnega urada bo delil uravničeno bolniška nakazila za maslobo do 20. t. m., in sicer samo vsako popoldne od 15. do 17.30. Maslobo na ta nakazila bodo uravničeni lahko pri trgovcih preleteli šele tedaj, ko bo Preved to objavil v dnevniki.

Ljubljanski potrošniki dobe od 12. t. m. na do konca junija na osebo po 500 g marmelade in po 100 g mehkega sira, in sicer na odrezek »Jun« — 73c in na odrezek »Jun« — 70c.

Prefekt goriske pokrajine je odredil, da dobe gorški potrošniki na mesec po 200 gramov soli.

Usnjene izdelke barvate se s specialno barvo ki usnini ne škoduje. Elaks — Napoleonov trz

Osebnosti

POROČILI SO SE:

V Ljubljani: G. Tone Malavžič, mgr. ph. z Vrhniko in gđ. Gabrijela Furlanova in L. Gataca; Z. Adolf Jenko, dipl. planist in gđ. Milenka Pauljčeva; A. in. Stanko Smolnik in gđ. Zlata Tavresova; G. Ciril Rus, uradnik in gđ. Vida Plestenjakova, uradnica; G. Leopold Lavš, uradnik splošne bolnice in gđ. Anica Oblakova, uradnica.

UMRLI SO:

V Ljubljani: Jakob Vrhovec, posestnik; Pl. Ilp Vidic; Ivanka Magajnova; Stanka Turkovičeva; Asta Oblakova; Frančiška Uhanova; Ana Bergantova, poštna uradnica; Stanko Triplat; Francka Demšarjeva; Vladimir Sošić; Dragotin Gril, bivši polic. poveljnik; Ivanka Matijanova.

Naslojatelj

z Marx-Engels-Leninovo doktrino. Te doktrine se ne more odkriti, ne da bi samega sebe žrtvoval. Pomešanje je zanj izključeno. Dejstvo je, da se po izjavah vseh poznalcev Sovjetske zveze razmere v zasebnem gospodarstvu niso po Leninu niti za las izpremenile. Tudi v letu 1943. ne more »sovjetski državljani«, prav tako kakor leta 1920, svojega lastnega denarja dejansko nikamor drugim naložiti kakor v državna posojila. Kupiti ne more ne parcele, ne njive, ne hiše, da bi mu to kaj neslo. Tudi avtomobila si ne more kupiti — razen če v blagor javnosti sam sede za kamiljo. Za silo sme sicer trgovati s skromno količino blaga, ali samo pod pogojem, da pri tem ne uporablja plačanega osebja.

Na vseh področjih je Sovjetska zveza ostala načelno komunistična. Njen jezik ni jezik nobenega evropskega naroda. Naši tako imenovani meščanski krogi, ki se trudijo, da bi ustvarili pri nas za sovjeta ugodno »podnebje«, si sami grob kopljejo. Zakaj zmaga rdeče zastave bo zatrla in uničila ugodnosti, ki jih danes uživajo.

Wallace je imel pogum, imenovati boljševiško rovarsko politiko v korist svetovne revolucije s pravim imenom in jo kritizirati. Naslikal je na steno privid tretje svetovne vojne za primer, če se obema velikima de-

Listek „Družinskega tednika“

Kako dr. Vang vročico zdravi

Srednje s starokitskim zdravilom

Dolgotrajni vročici, ki so se je nakopal v Siamu in se je tudi s pomočjo evropske zdravstvene pomoči odkrival, se imata zahvaliti, da se je znanal z dr. Vangom in kitajskim zdravilom na splošno. Doktor Vang je star, častljiv gospod, čigar predniki so že pet rodov izvrševali zdravniški poklic, torej ima dr. Vang že pravo zdravniško tradicijo; zdravilstvo stare šole, ki ga ne uče po vseučiliščih, temveč prehaja iz roda v rod in od mojstra do učenca kakor v srednjem veku alkimija, uživa namreč na Kitajskem velik ugled.

S tremi prsti desnice na moji levi zapetni žili in s tremi prsti leve na moji desni zapetni žili je menda dr. Vang bral moje telesne križe in težave kakor v odprti knjigi. Kajpak je moral že pošteno prisluhniti, če je hotel iz utripa zavohati, kje v šestih najvažnejših točkah organizma: želodcu, srcu, ledvicah, želcu in kaj vem kje še tiči moja bolezen. Moj utrip je bil pa očitno hudo zgovoren, zakaj že po dveh minutah je izjavil dr. Vang, da imam sicer zelo vročo bolezen, toda da ji bomo z »mrzlim zdravilom« že kos. In z dostojanstvenimi črtami je s čopičem napisal na listič, ko diha tenak: »Častljivi gospod Ti, to je moje kitajsko ime, boleha za vročimi tokovi, ki jih žene kri po njegovem telesu. Ker zdravimo vročo z mrzlim, zapisujem tole zdravilo, ki naj ga vsak večer pije namesto čaja. Izboljšanje je pričakovati v nekaj dneh.«

Plačal sem dr. Vangu kot honorar pet dolarjev, smešno malo za strnjeno modrost petih rodov, če pomislimo, da stane dvajset cigaret šest dolarjev.

Ko je dr. Vang videl moj nejeverni obraz, mi je predlagal majhno operacijo. Dejal mi je, da je nekaj motenj v kroženju mojih življenjskih sokov in da bi en sam vhodiljak z iglo v eno izmed šest sto petdesetih točk, ki pridejo za to na telesu v poštev, takoj vse motnje ugnal v kozji rog. Vendar se mi je zdelo še tako nenavadno zdravilo več zaupanja vredno kakor dolga, končasta igla v tresočih se roki dr. Vanga, zato sem malo trenutkov nato že stal v neki kitajski lekarni in pokazal svoj recept.

Prodajalec, ki prinaša na mizo razne trave za moja zdravila, mi ljubeznivo razlaga: »Iz te tibetske trave, iz te mandžurske bilke, iz mongolske korenine in na poseben način posušene bučni lupini, pa še ščepca smrekove smole v obliki zrnja bom zavrnil res prvovrstno in poceni zdravilo.« In za ta čudoviti zvarek sem odprlil še pet dolarjev, vesel, da ne boleham za jetiko, zakaj tedaj bi moral kupiti gobe, rastoče v kstah. In kako redko kdaj najdeš krsto, ki v njeni notranjščini, natanko nad ustni pokojnega rast goba! In celo niti vsaka takšna goba zame ne bi bila uporabna, zakaj zdraviti bi se moral z gobo, rastočo le nad ženskim mlitjem.

Tudi zato sem lahko vesel, da je označil dr. Vang mojo bolezen sicer za zelo vročo, vendar ne za pekočo vročo. Večno menjavanje med dvema nasprotnima si težajema, med vročim in mrzlim, svetlobo in temo, aktivnostjo in pasivnostjo, nehom in zemljo, moškost in ženskost obvladuje vso azijsko filozofijo in kajpak tudi zdravilstvo; če bi bila torej moja bolezen pekoča vroča, bi dr. Vang nedvomno zapisal zanj tudi najmrzlejša zdravila, človeški iztrebek v bambusovi cevki, zakopan nekaj let nad kakšnim cestnim križiščem. Od tega »zlatega sok« bi zadoščalo že nekaj kapljic, da bi pregnale še tako vročo bolezen. Moja navadna vročica pa hvala Bogu ne potrebuje takšnega zdravljenja in se zadovolji že z nekaj travami.

Če bi se lepega dne zbudil hripav in brez glasu, bi mi dr. Vang najbrže zapisal juho iz evrčkov ali pa bambusov trs. Cvrčki so namreč hudo glasne živali, v notranjščini bambusove cevke se pa porajajo tisti čudoviti glasovi bambusovih piščali, ki tako lepo božajo naše uho. Če bi torej pojedel zmlete evrčke in mlad, sveže odrezan bambusov trs, bi se mi gotovo takoj povrnil milo doneč in močan glas.

Moderne kemične analize so pokazale, da na videz nesmiselna in mazaška padarska kitajška zdravila bodu dajo isto kakor zdravila zahodnih zdravilstra, kajpak ne v ta blazni in kroglači, temveč v zvezi z raznim hokusom pokusom, s ščipom, zmažen in duhovi. Zenske, ki boleha jo za prehodnimi motnjami, morajo jesti ribje ikre, vsebujejo v resnici iste zdravilne snovi, ki jih v takšnih primerih priporoča evropsko zdravilstvo. Pri krvavitvah zapise kitajski zdravnik posušeno glavo želve, a v želvinih možganih je neka snov, ki nekako tako kakor adrenalin uslavi kri.

Podobnih primerov nam ne manjka. Bogati, starajoči se Kitajci, ki se zme-

rom visoko cenijo družbo mladih prijateljev, poslušajo jedo posušeno in zmleto rogovje jelenov, ovac in antilop; ugotovili so, da so v takšnem rogovju hormone snovi. Po nekaj takšnih dognanjih so evropske kemijske trdke mislile, da so na Kitajskem odkrile novo zlato jama, in so uvedle razne znanstvene preiskave, ki se pa kajpak niso tako zadovoljivo končale, kakor so od njih pričakovali. Ugotovili so sicer, da večina kitajskih padarskih zdravil vsebuje iste zdravilne snovi kakor naša evropska zdravila, toda odkrili niso nobenih novih poti in načinov zdravljenja, kakor so si jih bili obetali.

Pomirjen sem popil zdravilo doktorja Vanga in tisto, s čimer so me evropski zdravniki samo tolažili, se je zgodilo zares: vročica je izginila. Poslal sem torej dr. Vangu, kakor se spodobi in je tu v navadi, velik list papirja, a njem pa s kitajskimi črkami naslikano svojo zahvalo. In tridesetega v tem mesecu bova skupaj sežgale kadilne palčke v templu, zgrajenemu Senungu na čast, ki je pred štirimi tisočletji ustanovil kitajsko zdravilstvo. (Das Reich.)

TVEGAN PODVIG

Svedski napisal Tore Svendsen

Christiansen je pripril oč in pogledal na drugo stran avtobusa. Zenska, ki mu je sedela nasproti, je odprla torbico, vzela iz nje ogledalce in puder in se začela lišpati. Potem je oborožena spet položila v torbico in se zagledala v mimo drvečo cesto. Najbrže ni bila tako neskrbna, ko bi bila vedela, da je med tem, ko se je lišpala, poleg nje sedel segel v njeno torbico in vzel iz nje več bankovcev.

Christiansen se je podjeto močno na vso moč čutil. Medtem ko je segal v tujo torbico, je mirno dalje kadil cigareto in nato spravil ukradene bankovce v žep, kakor da se ne bi bilo nič zgodilo. Pred poslojo je avtobus zavril in obstal. Tat je izstopil, spel prižgal cigareto in mirno odšel po cesti dalje.

Christiansen je izstopil za njim in mu neopazno sledil. Nekaj časa je

Da, da, nevaležnost je plačilo tega sveta.

»Ne, ne bom zbežal, lahko se zanesete,« je spet zadrževal dolgin. »Samo nikar mi ne natakite lišce.«

»No, dobro,« se je vdal Christiansen, potem pa dejal: »Če se ne boste upirali, bo to olajšujoče vplivalo na sodbo. Koliko krep ste prav za prav ukrali? 5000! Lepa vsota! No, dve ali tri leta boste sedeli.«

»Koliko?« se je prestrašil dolgin in spet po vsem životu vztrepetal.

»Le naprej, prijatelj,« ga je izpodbudil Christiansen. »Nimam časa. Glejte, tam na koncu ulice je policija. Zdaj še poslednjič krepko vdihnite zrak — tri leta so dolga doba.«

Tat je obupano pogledal okrog sebe. Na cesti ni bilo žive duše. Tedaj je bliskovito podstavil Christiansnu nogo, da je le-ta telebnil na tla in za nekaj trenutkov negibno obležal. Ko se je potem z muko pobral, ni bilo tatu nikjer več.

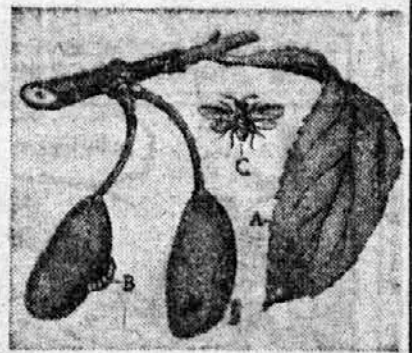
»Hvala Bogu!« je vzklilnil Christiansen. »Sem se že bal, da mi ne bi prekrizal računa. Sicer je bil pa res še skrajni čas. To bi na policiji pogledali, ko bi v meni spoznali že tako dolgo iskanež žeparja Christiana Christiansa!...«

Naš vrt

Češpljeva grizlica

Napisal Josip Strekelj

Pred 35 leti sem prvič opazil češpljevo grizlico na češpljah, in tem sorodnih slivah, renklotah in mirabelah na Krasu. V par letih kasneje so se tam te škodljivke tako razmnožile, da so bile letine tega sadja 100% uničene. Tudi na Štajerskem in v Prekmurju javljajo o tej škodljivki, vendar pa le o delni škodi. Letos prihajajo poročila, da se je pojavila tudi na ljubljanskih vrtovih v velikem številu. Češpljeva grizlica (Hoplacampa fulvicornis, nem. Pflaumen-Sägewespe) je četrerokotna žuželka, velikosti hišne muhe. Glava z dvema tipalkama je podobna osji. Oprsje je črna. Zadek je

A Češpljeva vejica, na kateri je sad napadla češpljeva grizlica. B Ličinka, ki je prilezla iz ploda. C Slivova grizlica. D Luknjica na plodu, po kateri je izlezla dorasla ličinka.

tudi črna s počeznimi rumenimi progami. Nog ima šest, ki so po barvi rumenkaste. Ob cvetenju leže ta žuželka jajčeca največkrat posamezno na cvete, iz katerih se izležejo bele dvajsetnožne ličinke, ki se zajedo v notranjost komaj zarojenih plodov. V teku treh tednov, ko so plodovi grahove debelosti, že dorastejo. Tedaj prilzežejo ob strani sadov na dan. Nekaj napadenež sadja odpade že prej, nekaj pa se obvisi par dni na drevesu. Na tleh se ličinke skrijejo v zemljo in zabubijo. V naslednji pomladi se prelevijo v popolne krilate žuželke, ki uničujejo sadje, kakor njih prednice v minulem letu. Drugih vrst sadja pa ne napadajo.

Ker poznamo ličinke in razvoj teh škodljivk, jih zatiramo v času, ko jim najuspešneje pridejo do roke. Ob času cvetenja češpljev in tem sorodnih dreves odnesamo rano ob hladnih nočnih urah, ko so se žuželke otplele in dremotne na razgnetena prostrala. Prav tako poberejo vse odpadlo sadje in uničimo. Pod drevesi prekopljemo zemljo in pollačimo. Takoj, ko vožna cvetov odveče, posušimo drevesa z mešanico 100 l vode, 2 l žveplenoplene brozge in 300 g arcevia. Š tem uničimo jajčeca in izlegle mlade ličinke, predno se zarijejo v plodova. Ob enem tudi preprečimo nevarni boleznisuhotilobu (monilio) in luknjčavost listja ter prispe in druge grizče škodljivce. Namesto navedene žveplenoplene brozge priporoča inž. Fr. Janežič kot še uspešnejše sredstvo proti slivovi grizlici skropljenje s 3% brozgo mušjega lesa (Quassia), ki ji dodamo zaradi boljše sprjemnosti in učinkovitosti 1% raztopljenega mila.

Upoštevati je treba, da krilate češpljeve grizlice leta daleč tja, kjer slutijo slivovo in sorodno dreve. Zato morajo to žuželko zatirati vsi, ki imajo to sadno dreve. Zatiranje posameznika je malo izdatno, kakor ni uspešno pri zatiranju drugih sadnih živalskih škodljivcev.

Tri zgodbe

o hudomušnem modrijanu

Napisal Hans Bethe

Ko je maloazijsko mesto Anazijo oblegel Tamerlan Veliki, so iz mesta poslali v taborišče mongolskega kneza modrijana Nasredina, da bi se z njim začel pogajati.

Nasredin je premišljeval, kaj bi knezu podaril, in se ni mogel odločiti. Zato je vprašal svojo ženo, ali se ji zdi pametnejše, da mu podari košaro melon ali košaro smokve.

»Podari mu melone,« mu je svetovala žena. »Te so večje in redkejše.« »Ker človek nikdar ne sme poslušati svoje žene, bom vzel smokve,« je odvrnil Nasredin, vzel košaro in jo napolnil s sladkim sadjem.

Knez Tamerlan je modrijana zelo nemilostno sprejel in je bil užaljen zaradi njegovega daru. Vos razsrjen je zapovedal svojemu služabniku, naj vse smokve pomeče Nasredinu v glavo.

Sluga je storil, kakor mu je gospodar ukazal. Toda vsakokrat, ko je figa priletela modrijanu v glavo in se raztreščila, je ta glasno in veselo vzkliknil:

»Alah bodi zahvaljen!«

Tamerlan se je čutil in si ni mogel misliti, kaj naj to čudno modrijanovo vedenje pomeni. Zato je zahteval, da mu razloži, zakaj se Alahu zahvaljuje.

»Zahvaljujem se mu zato, ker so to smokve in ne melone, kak... mi je bila svetovala moja bedasta žena!« mu je pojasnil modrijan.

Nasredin je nekoč prišel v neko kopalnico, kjer ga strežniki niso nič kaj dobro postregli. Dali so mu trdo brisačo, potem se pa niso več zmenili zanj. Nasredin je molčal, se okopal, ko je pa odšel, je položil na mizo deset piastrov. Strežaji so se zelo začudili, ko so zagledali tako visoko napitnino, in so se mu globoko priklonili.

Ko je Nasredin drugič spet prišel v kopalnico, so ga strežaji zelo ljubezno sprejeli. Dali so mu mehko brisačo, mu pomagali pri slačenju in oblačenju, ga masirali in sploh skušali izpolniti vsako njegovo željo. Modrijan je tudi to pot molčal, ko je pa odšel, je položil na mizo en piaster.

Strežaji so se začudili in Nasredina vprašali, zakaj jim je to pot dal tako majhno napitnino.

»Je že prav,« jih je tolažil Nasredin. »Denar, ki sem vam ga danes dal, je napitnina za zadnjič, onih deset piastrov od zadnjič je pa napitnina za današnje postrežbo.«

To rekel je modrijan malomarno pozdravil in odšel.

Nekega dne se je Nasredin sprehajal po mestu in je prišel tudi na tržišče pred mošejo. Ko so ga ljudje zagledali, so se zbrali okrog njega, modrijan jih je pa vprašal:

»Ali veste, kaj vam bom povedal?«

»Ne!« je odgovorila množica.

»Obžalujem vas,« je odgovoril Nasredin, »ker vam ne bom povedal.«

Molče se je pomešal med množico in odšel proti domu.

Naslednji dan je spet prišel pred mošejo in vprašal zbrano množico ljudi:

»Ali veste, kaj vam bom povedal?«

»Date so vzkliknili ljudje, vedo, kako jih je prešinil dan počen.«

»Čestitam vam,« je dejal Nasredin. »Potem se mi sploh ni treba truditi, da bi vam pripovedoval.«

Treli dan je spet prišel na tržišče in ponovno vprašal:

»Ali veste, kaj vam bom povedal?«

Ljudje, ki so dobro vedeli, da modrijan iz njih norce brije, so vzkliknili:

»Nekateri vedo, nekateri pa ne.«

»Izvrstno,« je dejal Nasredin. »Potem naj oni, ki vedo, povedo tistim, ki ne vedo.«

To rekel, je odšel in ni več prišel.

IGRA USODE

Zaljubljenca in Favn

Tragična ljubezenska zgodba slavnega boksarja in lepe plesalke

Napisal Christian Windecke

Francis je bil slaven boksar, ki je s svojimi boksaarskimi predstavami v Parizu zmerom zbudil senzacije. Njegov pestil so postale celo Carpentierjeve nevarne in zdelo se je, da bo Francis lepega dne postal mednarodni boksaarski prvak. Francis sam je zaupal v svojo bodočnost in sanjal o veliki slavi.

Nekega dne mu je pa usoda pripeljala na pot lepo plesalko Maryso. Športniku preveč ljubezni škoduje. Če hoče boksar res doseči uspeh, je bolje, da ne gleda lepih žensk.

Francis se je tega predobro zavedal, a si kljub temu ni mogel pomagati. Plesalkina lepota ga je omamila in mu zmešala glavo. Zaradi te ljubezni je Francis izgubil mnogo časa in ni mogel tako trenirati kakor prej. Francis se je hotel z vsemi napori svoje volje tej ljubezni odreči, a ni se mu posrečilo. Brž ko je lepo plesalko zagledal, so vsi njegovi dobri sklepi skopneli ko sneg na soncu.

Nekega dne mu je Marysa predlagala, da bi skupaj nastudirala plesno točko in Francisu je bila njena zamisel všeč. Glavno mu je bilo, da je čim več v družbi lepe plesalke. Marysina točka se je imenovala: »Zaljubljenca in Favn«. Vsekako je pa moral pri točki sodelovati še nekdo drug. To Francisu sicer ni bilo všeč, a naposled se je vendar vdal.

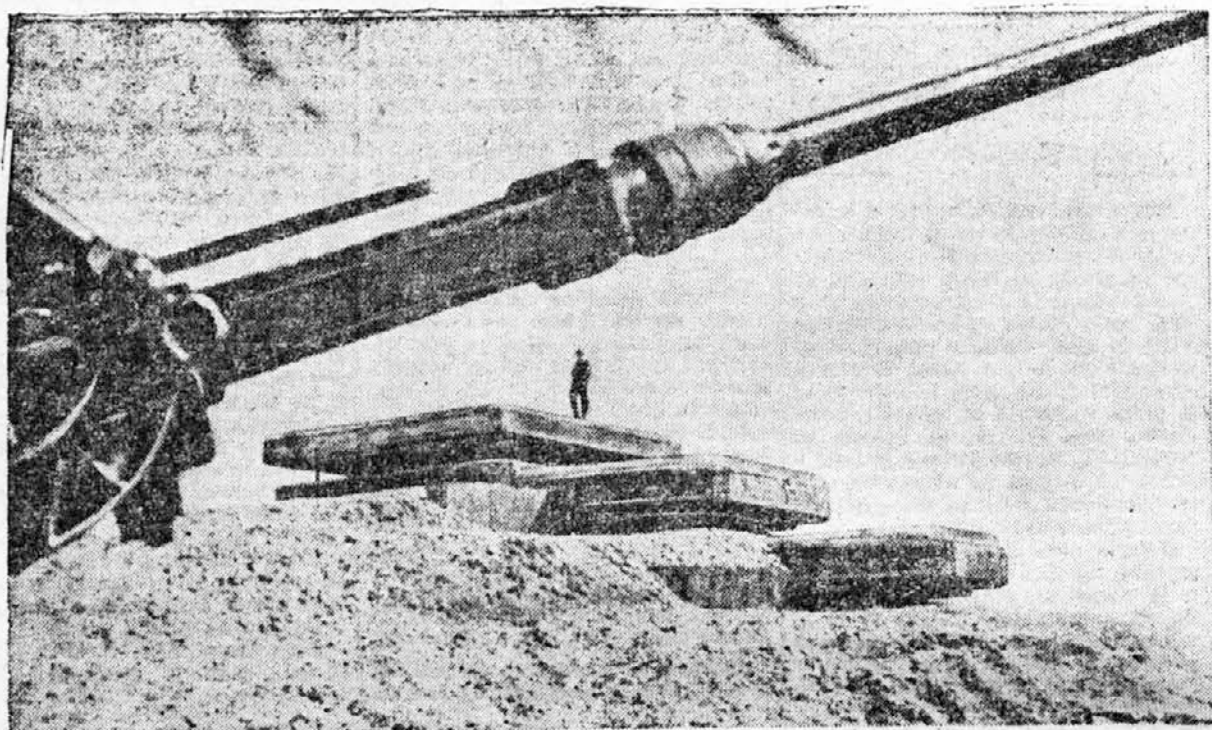
Tega tretjega soplesaleca je Marysa našla prav kmalu. Posebno pripraven za to se ji je zdel znan plesalec Torrinio. Vsi trije so točko prav kmalu nastudirali in želi pri premieri, ki so jo vpriporili v enem izmed največjih pariških varietetev, velik uspeh. Občinstvo je lepemu zaljubljenemu paru in razpakanemu Favnu navdušeno plaskalo. Sicer je bila pa točka tudi res zanimiva. Francis in Marysa sta igrala vlogo dveh zaljubljenecov, ki ju nežno objeta preseneti iz gošče gledalčev Favn. Med njim in Francisom se potem razvije boj, v katerem plesalka oba kmeca naposled pobota. Tako se zadeva srečno konča.

Do tu bi bilo vse lepo in dobro. Bolj Francis je pa postal zelo ljubosumen in je čisto dvomil v Marysino zvestobo. Brž ko je zasamil, da bi ulegel kateri drugi moški postati njegov tekmeč, ga je s svojo pestjo tako zdelal, da je čisto za vse življenje nosil posledice. To se je tako stopnjevalo, da je postal naposled tudi Marysini preveč. Njena čustva do boksarja so se pričela ohlajevati in plesalka si mu je upala to tudi kratko malo v obraz povedati. Odkričeno mu je priznala, da ga ne mara več in bi ga najbrže sploh ne pogledala več, če je ne bi z njim vezala pogodba, zaradi katere je še dalje morala skoraj vsak večer z njim nastopati v točki: »Zaljubljenca in Favn«.

Lepa plesalka je iskala tolažbe in jo tudi našla pri plesalcu Torriniju, ki je bil te spremembe zelo vesel. Domisljal si je, da je Marysin začetnik, in je boksarja zasovražil. S tem si je pa nakopal nevarnega nasprotnika. Na odru se je tako večer za večerom odigrala dvojna komedija, o kateri seveda gledalci niso imeli nikakega pojma. Petnajst minut sta se morala Marysa in Francis objemati na odru, se poljubovati in si gledati v oči, čeprav se v resnici niti pogledati nista hotela. Ko je pa zastor padel, sta pokazala svoj pravi obraz in njuna odrita čustva so prišla na dan. Često je moral Torrinio braniti lepo Maryso pred Francisom, ki v svoji ljubosumnosti že ni več vedel, kaj počne, in je čisto tudi njej postal nevaren.

Tako je to za vse tri neznosno življenje teklo dalje in se naposled tragično končalo na odru življenja. Marysa in Torrinio sta nekega večera sedela v neki veliki kavarni, se pomenkovala in gledala sprehajajoče se ljudi na cesti. Zdajci je Marysa zagledala Francisja. Njegov mrki obraz ni obetal nič dobrega. V določeni razdalji je boksar obstal in pomahal Marysi z roko. Plesalka je prebledela in poklicala natakarkarja. Prosila ga je, naj brž pokliče stražnika. A preden je natakarkar izvedel njeno naročilo, je bilo že prepozno. Ko je Francis videl, da Marysa noče priti k njemu, je stopil k mizi in jo zgrabil za ramena, da bi jo tako potegnili s stola. Marysa se je upirala in začela jokati. Tedaj je Torrinio vstal in sunil boksarja od mize. Francis je to tako razčutil, da je zamahnil s pestjo in udaril svojega tekmeča tako močno v brado, da je omahnil. A kmalu se je pobral in segel v žep. Počil je strel in Francis je v mlaki krvi obležal na tleh. Ob pogledu na ranjenega nekdanjega ljubimca je pričela Marysa presunljivo jokati. Zdaj ji je na lepem postalo jasno, da ljubi samo Francisja, ne pa Torrinio ali katerega drugega. Hotela je skočiti k ranjenemu Francisu in ga pokriti s poljubi. A ljudje so jo zadržali. Hudo ranjenega boksarja so z rešilnim avtomobilom odpeljali v bolnišnico.

Francis so operirali in zdravnikom se je posrečilo odstraniti iz njegove

K INVAZIJI NA ZAHODU: Vse od Nizozemske do Biskajskega zaliva je atlantska obala zavarovana s poveljnimi škimi in opazovalnimi stolpi profiletalskega topništva in obalnih baterij. Pod betonskimi ploščami, ki puščajo prost pogled na vse strani, iščejo lipajoče oči opazovalcev brez prestanka sovražnika na nebu in na morju.

rane kroglo. Zatrjevali so mu, da bo ozdravel, seveda bo pa moral nekaj tednov ležati. Nekaj dni po operaciji je prišla k njemu Marysa. Vsa prežeta ljubezni je pokleknila pred njegovo posteljo in mu med solzami začela zatrjevati, da mu nikdar ni bila nezvesta in je zmerom ljubila samo njega. Objubila mu je celo, da bo postala njegova žena, če jo še hoče.

Francis jo je presenečen poslušal in komaj mogel verjeti njenim besedam, ki so mu obetale tolikšno srečo. Zdaj ji je prvič verjel in ni več dvomil v njeno ljubezen. V tej neizmerni sreči je pozabil, da mora mirno ležati in se niti ganiti ne sme. Dvignil se je na postelji, objel Maryso in jo strastno poljubil. Ko jo je naposled izpustil iz objema, je Marysa v svojo grozo opazila, da je vsa okrvavljena. Zaradi naglega giba je Francisu obveza na rami popustila in mu je začela teči kri. Sestra, ki je takoj prihitela, je prišla prepozno. Francisu ni bilo več pomoči. V trenutku, ko je gledal svoji areči v obličje, ga je neusmiljeno zgrabila smrt.

Nepopustljiv zakon

Čeprav je minilo že več ko 1300 let od ustanovitve mohamedanske vere, se ženske še danes ne smejo v mošči udeleževati mohamedanske službe božje.

Vlomilci z baloni

Ko so izumili prve balone, so se vrli meščani po vsem svetu jeli razburjati, boječ se, da bodo poslej tatovi vlamljali z baloni. Zato so razni svetovni časopisi priobčili za tisti čas hudo resne pozive zaskrbljenih ljudi, naj vendar uvedejo po državah tudi letalsko policijo, da bo nadzorovala balonski promet.

Vlak s štirimi razredi

Prve bavarske železnice so imele vlake s štirimi razredi. Četrti razred je bil kakor škafka brez pokrova in je imel lesene klopi. Tretji razred je imel strop in oblažene sedeže. Drugi razred je imel usnjene zavese in oblažene naslanjaje, le prvi razred je pa imel tudi steklena okna.

Rimljani so prvi poznali »album«

Stari Rimljani so prvi poznali nekakšen »album«, po uporabi in namenu podoben tistim, ki danes mi v njih hranimo fotografije, ali pišemo vanje dnevnik. Tak »album« je bil sestavljen iz zelo tankih lesenih desčic, nanj so pa pisali in risali s pisanimi svinčniki ali čopiči. Te risbe so nato prevlekli z belo, skoraj pro-

zorno barvo in jih — zaradi bele barve — imenovali »album«. To ime se je ohranilo iz tistih dni še do danes in je splošno v rabi.

Če je zemlja premehka

V tistih krajih Kitajske, kjer je zemlja pretežno plavnata, vtisnejo vozovi vanjo pogosto tako globoke sledi, da morajo vozovi, ki pridejo na te kolovoze iz drugih krajev, neredokdaj premenjati najprej os na širino prejšnjih kolovozov, če hočejo po njih voziti.

Avtobusi drve kakor brzci

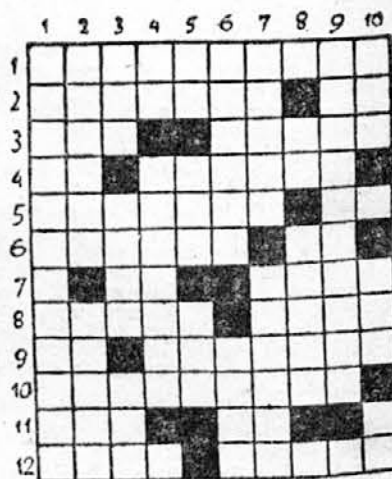
Skoraj 1000 km dolgo progo med Bagdadom in Damaskom prevozi arabski avtobus v 15 urah. 5 ur gre za počitek, 10 ur pa za vožnjo.

Če torej izračunamo, vidimo, da vozijo ti arabski avtobusi s hitrostjo evropskih brzcev in da dosežejo na uro hitrost 100 km.

Pregloboko leži

40% Nizozemske leži pod morsko gladino, zato v tistih krajih od njega dni varujejo plodno zemljo pred preplavljenjem z nasipi. V teku stoletij so Nizozemci zgradili nič manj in nič več kakor 300.000 km nasipov.

Križanka štev. 15

POMEN BESED

Vodoravno: 1. Pogumni se ne ponašajo z njo. — 2. Sedež zahodnorimskih cesarjev. Medmet. — 3. Veznik. Druga košnja. — 4. Oblika osebnega zaimka. Okroglast grič. — 5. Še ne hodi v šolo. Prislov. — 6. Mlad novozelandski domačin. Začetnici imena slovenskega vremenoslovca. — 7. Povratni zaimke. Zavetje naših prednikov pred Turki. — 8. Moško ime. Časovni prislov. — 9. Listinska kratica. Prebivalke Vzhodne Evrope. — 10. Nabira zelišča. — 11. Tudi v mestu greš tja, kadar greš na obisk. Sto kvadratnih metrov. — 12. Svetopisemski plevel. Potomec žrebca in oslice.

Navpično: 1. Ne cvete pri zrelih narodih. — 2. Najbolj v rabi je dandanašnji signalna. V prvi svetovni vojni je vsa štiri leta kljuboval nasprotniku, l. 1940. so pa Nemci že 11. dan po začetku svoje zahodne ofenzive vkorakali vanj. — 3. Medmet. Slovi po tem, da je odkril severni magnetni tečaj. Krik bolečine. — 4. Ime slovenske črke. Ubijanje. — 5. Veznik. Del obraza. Čebele je ne marajo. — 6. Časovni prislov. Tesarjev izdelek. — 7. Fižol in grah plezata po njem. Še pred nekaj leti najponosnejša in kot narodna značilnost neprevledljiva beseda Francozovega besedišča. — 8. Okrnjen veznik. Moško ime. — 9. Bližnja sosedka nekaterih naših brak. — 10. Krajevni prislov. Nemški spolnik. Vas pri Ljubljani.

RESITEV KRIZANKE ST. 14

Vodoravno: 1. obesek; tu. — 2. polip; Cid. — 3. bar; Mira. — 4. novinar. — 5. en; mir; ne. — 6. natakarkar. — 7. obok; mak. — 8. rop; bazar. — 9. aj; Tirana.

Navpično: 1. op (= opus, t. j. delo, stvaritev); Lenora. — 2. bob; naboj. — 3. elan; top. — 4. siromak. — 5. ep; vik; bi. — 6. Miramar. — 7. cin; raza. — 8. tiran; kan. — 9. udarec; Ra (bog sonca pri starih Egipčanih, pa tudi ime sonca samega).

Nevarna prtljaga

Neki madžarski kmet je v veri, da se je njegovih čebel prijela neka neznana bolezen, vlaknil par čebelle v škaflico, jo stisnil v hlačni žep in se odpeljal s prvim vlakom v mesto.

Med potjo se je pa malim ujetnicam posrečilo, da so zlezle iz svoje neprostovaljne ječe. Trenutek nato je kmet že začutil ostro želo v desnem stegnu. Prestrašen je skočil pokone, nekoliko nemilo odrinil presenečene sopotnice in stekel v stranišče, da bi se odkrižal neljubih gostij. Tam si je brž slekel hlače in jih otresel skozi okno. Na smolo je pa prav tedaj privozil naproti drug vlak in mu izlrgal hlače iz rok.

Ko je vlak, ki se je v njem naš kmet vozil v mesto, naposled pripeljal na železniško postajo, je moral kmet hočes nočes v spodnjih hlačah na dan. Železničarji in oblast so bili prepričani, da imajo opravka z nevarnim norec, in so ga takoj odpeljali v norišnico. Tam se mu je šele po nekaj dneh posrečilo dopovedati zdravnikom, da je samo žrtev tragikomične usode in da pri njem zlo ni tičalo v možganih, temveč v hlačnem žepu...

Za eno obleko kepo zlata

Prvi je našel v Avstraliji zlato neki domačin. Ker se nikoli ni imel v rokah takšne kovine, tudi ni poznal njene vrednosti. Bil je zelo zadovoljen, ko je precejšnjo kepo čistega zlata zamenjal pri nekem belem trgovcu za ponošeno obleko.

Res, vse na svetu je relativno...

Čudne živali

Neka v Čilu živeča žaba izleže na nenavaden način svoj mnogoštevilni zarod. Samec — žabon — vzame izlegla jajčeca v gobec in jih spusti v zvočni mehur, ki se kajpak ob tem precej napne.

Ko male žabice v tem toplem gnezdu dorastejo — po navadi jih je 5 do 15 — poskačejo svojemu očetu iz gobca in zagledajo takoj po kaj ne navadna poti luč sveta.

MALI MUK

SASA DOBRILA

DALJE PRIHODNJE

MED TRNIEM IN CVETJEM

* LJUBEZENSKI ROMAN V DVEH DELIH *

Sporazum je bil kmalu sklenjen, in Lojze Bregant se ni mogel pritoževati nad bratrančovo širokogrudnostjo, saj je vsota, ki jo je določil za vzdrževanje in vzgajanje hčere, visoko presegala vsa pričakovanja. Bilo je že pozno, ko sta se bratranca razšla vsak v svojo spalnico.

Zjutraj sta se spet sešla pri zajtrku skupaj z Marjano, potem se je Fran Bregant poslovil in se odpeljal po opravkih. Krekpo je stresel Lojzcu roko in mu dejal:

»Se enkrat hvala, da si mi odvzel to breme!«

»Nikakor!« je rekel Lojze, »jaz moram biti tebi hvaležen. S tem si mnogo izboljšal svoj položaj. Vzgojevalna za Sonjo bo zadostovala tudi za Vero.«

»Ti si pošten in odkritosrčen človek,« je dejal Fran. »Veselo me bo, če vaša prizadevanja ne bodo ostala zaman. Sporoči svoji ženi moje najprišnejše pozdrave in zahvalol Ostanj zvest po dogovoru, ki sva ga sklenila!«

»Brez skrbi! Če se boš pa premislil, mi sporoči!«

Fran je odkimal in naglo odšel. Ni hotel, da bi pred kom izdal bolečine, ki jih je kljub navidezno zunanjemu miru trpel v sebi. Podzvestno je Sonjo ljubil še vedno tako, kakor nekoč, čeprav si zavestno tega ne bi bil nikoli priznal. Naglo se je odpeljal v svoje podjeje. Tam je srečal Borisa Klemenčiča, ki je izkoristil vsak prosti trenutek za to, da je skušal spoznavati poslovanje podjetja, katero naj bi nekoč prevzel kot vodja. Bregant ga je za trenutek zadržal:

»Če se hočeš posloviti od Sonje, morate pomehiti v mojo villo. Odpotovanja bo še danes z mojim bratrancem v Francijo.«

Boris se je presenečeno ozrl v Bregantov obraz in zazdelo se mu je, da vidi na njem odsev njegovih notranjih bojev. Sočutno je dejal:

»Potem bom stopil takoj tja, gospod Bregant.«

Bregant mu je priklimal, se okrenil in odšel svojo pot.

XII.

Lojze Bregant je ostal z Marjano pri mizi v jedilnici in gledal sočutno za bratrancem, ko je bil odšel. Cez čas je rekel:

»To mora biti strašen položaj, v katerem živi Fran.«

»Tega ne ve nihče bolje od mene,« je dejala Marjana. »Fran je eden tistih nesrečnih ljudi, ki morejo biti do samega sebe do konca neusmiljeni. Bodi prepričan, da ljubi otroka kljub vsemu z vsem srcem in trpi mnogo več, kakor bi ulegel tudi le samemu sebi priznati.«

»Tudi meni se zdi tako,« je rekel Lojze Bregant. »Razumem pa tudi, kako mu je ob pogledu na deč. Cui, Marjana, ti si njegovo ženo gotovo dobro poznala. Povej mi, ali bi bilo mogoče, da Sonja ne bi bila njegova hči?«

»Ne,« je dejala odločno Marjana. »Ana je vročerkovna, temperamentna ženska, katero je velika strast poglajala iz močve hiše, toda svojega otroka je preveč ljubila, da bi ga mogla prepustiti Franu, če res ne bi bil njegov. Saj se je vendar dobro zavedala, da ga bo za vselej izgubila. Pisala mi je tudi dolgo pismo, in prepričana sem, da je mogla zabresti v zablode, podla pa ne bi mogla postati. Če bi Sonja ne bila Franova, bi mi bila to nedvomno sporočila. Da Fran dvomi, tega seveda ne ve. Pustila je Sonjo zato lu, da je ne bi vlačila v negotovost in da bi Fran ne ostal popolnoma osamljen. To si je

naložila tudi kot pokoro. Lahko ji ne more biti.«

»In zdaj potuje s svojim drugim meč in po svetlu?«

»Da, mož postaja slaven in verjetno je, da bo postal izredno velik umetnik. Želim ji, da bi našla mir in srečo ob njegovi strani.«

»Ti jo sodiš zelo prizanesljivo, kakor pri ženskah navadno ni običaj.«

»Ni običaj, res,« je dejala Marjana. »Toda človek se mora znati vživeti tudi v tuje duše in izredne položaje.«

»Škoda,« da se tako malo poznavata,« je rekel Lojze Bregant. »Zenske tvoje vrste so mi bile vedno simpatične.«

Marjana se mu je prijazno nasmehnila. Lojze ji je ugaljal, čeprav je vedela, da je bil v gospodarskih stvarih lahkomišel. Toda to, da je njegovo srce dobro, je kmalu domela, in to jo je pomirjalo tudi v skrbi za Sonjo. Cez čas se je odločila in rekla:

»Zdaj grem po Sonjo. Če se ne motim, bosia že čez dve uri odpotovala. Potrudila se bom, da jo pripravim na odhod in se ne bo upirala. Upam, da se bosta dobro razumela.«

Potem je Sušnikova našla Lojzcu Bregantu Sonjine navade in mu še naročila:

»Povej ji, da mora vse to storiti za to, da spet vrne očetu sonce. Očeta ljubi z vsem srcem, in tudi v izgubo matere se je težko vživela. Treba ji je olajšati spremembe. Zato ne sme izvedeti, da je izgnana iz doma in ne bo smela nikoli več videti svojega očeta. Zato te prosim, Lojze, bodi dober z njo!«

Lojzcu Bregantu je postalo hudo. Spoznal je, da je ta mala Sonja vsa drugačna, kakor njegova Vera. Z njo bi bilo lahko potovati. Toda kako naj postopa s tako rahlosrčnim otrokom?

Marjana je odšla k Sonji, ki je bila že okopana in oblečena. Zaupno se je mala ozrla k njej in ji rekla:

»Kaj praviš, tetka Marjana, ko sem že tako zgodaj vstala? Ti pa si gotovo zaspala?«

»Ne, ne,« ji je odgovorila Sušnikova. »Tudi jaz sem že davno vstala in sem zajtrkovala z očetom in stricem Lojzcom.«

»S stricem Lojzcom?« se je začudila Sonja. »Ali je to tisti stric, h kateremu bom morala v šolo?«

»Da on je. Bratranec je tvojega očeta, kakor sem jaz njegova sestrična. Prav prijazen in vesel je, gotovo ti bo ugajal.«

»O, potem bi ga pa rada videla!«

»Videla ga boš takoj. Saj je prišel samo zato, da te odpelje s seboj.«

Marjana so vztrepetale roke, ko je deklico pobožala po lasih. Le z največjo težavo je skrila bolest, ko je opazila, kako bled je postal Sonjin obraz. Tudi Sonji je trepetal glasek, ko je dejala:

»Da me odpelje s seboj? Ali bom morala že zdaj proč?«

»Da, že zdaj. Saj sem ti že vse povedala o lepem gradu v tuji deželi, kjer te pričakuje mala sestrična in lepa teta.«

Sonja je skrila svoj obraz v Marjano naročje in je ostala tako trenutek negibno. Starkine roke so ljubice božale njeno glavo. Cez nekaj hipov se je pa deklica vzravnala, in v njenih očeh se je zalesketalo dvoje solz, ko je vprašala:

»Ali bom morala res že danes odpotovati?«

»Da, že danes. Čimprej odideš, temprej se boš mogla vrniti. Saj si mi obljubila, da boš pogumna!«

Toda kljub temu so se uile deklici iz oči solze. Ni jih mogla zadržati, zato je rekla:

»O, te neumne solze! Kar same mi iščejo, teta Marjana, jaz pa ne maram jokati. Tebi in očetu na ljubo bom šla takoj danes v šolo.«

Marjana je trpela hude muke, vendar se je obvladovala in skušala zaviti v šalo svoje rzpoloženje, zato je rekla:

»Glej, glej, kakšne čevlje so ti obuli! S takimi ne moreš na dolgo potovanje. Za to so potrebni škornji.«

Naglo je sezula otroku čevlje in nogavice in poskala škornjice. Med tem ji je govorila veselo in šaljivo, kakor da se ne pogovarja z njo za slovo brez vrtnje. Med tem pa, ko je slekla deklici nogavico z desre noge, je nenadoma spet opazila, da ima na nartu podolgovato znamenje v obliki hruške, ki se je močno odražalo od bele kože. In ne da bi sama vedela zakaj, je prišnila svoje ustnice na tisto znamenje in ga poljubila. Potem je rekla:

»Poglej, Sonjica, tega neumnega madeža ne moremo izmiti, pa če ga še tako namilimo.«

Deklica se je med solzami zasmejala in dejala:

»Kakšna umazanka sem! Madež imam na nogi, pa ga ne morem izmiti.«

»Hitro, hitro,« je vzkliknila Marjana, »pokrijmo ga, da ga nihče ne bo videl!«

Sonji so se solze posušile in potem je bila kmalu opravljena za potova-

nje. Vodeč jo za roko, jo je Marjana odpeljala po stopnicah v prihišje k stricu Lojzcu. Ta je bil nad prisrčno lepoto Sonje takoj navdušen, in veselo ji je ponudil roko, rekoč:

»Ti si torej tista moja mala učenka! Dobro jutro! Pridi, Sonjica, daj mi roko!«

»Ali si ti dobri striček Lojze?« je vprašala deklica.

Moj Bog, kako lepe oči ima! je pomislil Lojze Bregant. Če ima take ude; njena mati, potem mi ni težko razumeti, da je Franu hudo, če se mora ozreti vanje. Glasno pa je dejal:

»Da, Sonja, jaz sem stric Lojze. Z menoj pojdeš zdaj na dolgo, dolgo potovanje.«

Sonjine oči so se spet zasolzele, toda junaško je rekla:

»Ali pojdeva k morju ali na gore?«

»K morju pojdeva, a za njim so tudi gore,« je dejal Lojze Bregant. »Živela boš v graščini skupaj s svojo malo sestrično in dobro tetko, ki te že komaj pričakuje!«

»Kako je tetki ime?« je hotela vedeti mala.

»Teta Lydija.«

»Lepo ime. In kako se imenuje sestrična?«

»Vera.«

»Ali je tudi tako velika, kakor jaz?«

»Da, čisto tako ko ti.«

»Ali bo v šoli tudi učitelj?«

»Ne, učiteljica bo.«

»Ali je dobra in prijazna?«

»Gotovo bo dobra in prijazna, če boš pridna,« je dejal Lojze Bregant in stisnil malo k sebi, kar je teta Marjana navdala s tihim zadovoljstvom.

»Vera se bo mogla tudi igrati z mojim punčkam, če jih bo imela rada,« je obljubila Sonja.

Lojze se je spomnil, da bo pokazala Vera malo zanimanja za Sonjine punčke. Zanimala bi se zanje kvečjemu, če bi imela dragoceno in moderna oblačila. Kljub temu je rekel:

»Gotovo jo bo veselilo.«

»Saj smem vzeti s seboj vse svoje punčke, kaj ne?« je vprašala mala teta Marjana.

»Seveda jih smeš,« je odgovoril namesto Sušnikove Bregant. »Naj tudi one malo potujejo po svetlu. Saj si jih gotovo že spravila v kovčeg.«

»O, ne!« je vzkliknila deklica. »Lizika mora vedno spati z menoj v postelji. Šele zdaj jo bo služkinja lepo zavila, da bo spala vse dokler ne pridemo na tvoj grad. Kako bo potem gledala!«

»Zdaj pa moraš zajtrkovati, dete!« je rekla teta Marjana. »Kmalu bomo morali na postajo.«

In med tem ko je Sonja zajtrkovala, se je stric Lojze šaljil z njo, da je poslala vsa vesela in zaupna. Ko je pozajtrkovala, je navdušeno obšla in poljubila svojega novega strička:

»Ti si zares dober in priden striček; in tako vesel si, da te imam rada.«

Lojzcu je postalo grenko pri srcu. Šele tedaj se je domislil, da njegova hčerka nikoli ni z njim tako nežna. Da, sploh z nikomer ne, niti z njeno materjo. Toda tedaj ni imel časa o tem razmišljati. Treba je bilo misliti na odhod. Sonja je dobila plašček in klobuček in teta Marjana jo je prisrčno poljubila. Sonja je pa dejala:

»Zdaj se moram pa posloviti še od očeta, teta Marjana. Ali je v svoji sobi?«

Marjana je komaj zadušila solze, ko je povedala:

»Očca je odšel po poslih. Toliko dela ima, da ni ulegel počakati. Zato je naročil, naj ti jaz v njegovem imenu voščim srečno pot!«

Bolesno in začudeno je pogledala mala Sonja svojo teta. Njene oči so se napolnile s solzami, in nobenega dvoma ni bilo, da bi se bil tisti trenutek zrušil ves njen pogum, če ne bi bil pravkar vstopil Boris Klemenčič. Spetoma je kupil malo bonbonov in šopek nageljnov ter zdaj oboje izročil dekletu. Sonja se ga je oklenila z vso svojo presrečnoslo in mu vzkliknila:

»O, gospod Boris, dragi gospod Boris, prišel si ravno prav, da mi lahko voščiš srečno pot!«

Dvignil jo je k sebi in dejal:

»Vedel sem, da boš odpotovala, Sonjica. Tvoj oče mi je povedal.«

»On te je poslal?« je vprašala začudeno. »Torej ni še čisto pozabil name.«

Boris jo je sočutno stisnil k sebi, in zazdelo se mu je, da je Fran

Bregant nalašče odšel od doma, da bi si prihranil bridkost slovesa od hčerke. In v želji, da bi malo potolažil, ji je dejal:

»Očca ima tako silno veliko dela, da res ne ulegne priti, zato mi je naročil, naj te jaz pozdravim v njegovim imenu.«

Sušnikova mu je zadovoljno priklimala, in Boris je vedel, da je storil prav. Sonja pa ga je bolešno poledala in rekla:

»Veš, gospod Boris, te solze mi tečejo kar same iz oči, čeprav ne jočem. Saj moram biti očku na ljubo junaška. Vendar je lepo, da si prišel, saj te imam tako zelo zelo rada. Ali imaš ti mene?«

Borisu je šinila kri v glavo. To je bila prva ljubezenska izpoved ženske bilja v njegovem življenju, in bilo mu je čudežno toplo pri srcu.

»Da, mala Sonja, tudi jaz te imam zelo zelo rada,« je dejal. »Ne pozabi name!«

»Ne, ne, nikoli te ne bom pozabila,« je vzkliknila in se privila k njemu. »Tudi ti moraš vedno misliti name! Ah, gospod Boris, tako hudo je, če moramo v šolo! Malo bojim se tudi, čeprav je stric Lojze tako dober.«

»Bodi samo močna, Sonja! Vsi bomo vedno mislili nate.«

Mladi Klemenčič jo je takoj odnesel iz vile njenega očeta, od katerega je bila pregnana, in ona se je šiskala k njemu, ko da išče pri njem zaščite. Potem jo je položil v avto, ona je pa vprašala:

»Kje so tvoje čevleč?«

»Položila sem jih k tvojim punčkam, in tudi bonbonov,« je povedala teta Marjana.

»Kako pravi!« je vzkliknila mala. »Tako bodo imele moje punčke veselje in jaz jih bom tudi takoj spet našla, ko bom prišla v šolo. Potem bom mislila nate, gospod Boris. Zdaj pa reci hitro še na svidenje!«

»Na svidenje! Na skorajšnje in veselo svidenje, Sonja!«

»Hitro se bom učila,« je dejala, »da se bom mogla prej vrniti. Na svidenje, dragi gospod Boris!«

Med tem ko se je voz premaknil, se je Sonja še enkrat ozrla po Borisu Klemenčiču, in njen nenavaden, žalosten pogled ga je globoko presunil. Bilo mu je hudo za njeno usodo, čeprav ni mogel slutiti, da odhaja po želji svojega očeta za vselej od doma. In še dolgo so mu zvenele v ušesu njene besede, s katerimi mu je povedala, da ga ima tako zelo zelo rada. Obstal je in strmel za oddaljujočim se avtomobilom. Uboga mala Sonja! Potem se je zdrnil, ko da se je prebudit iz sanj ter pogledal na uro. Bilo je pozno in moral je pohiti, da je še pravočasno priš v šolo.

Sonja se je peljala s stricem Lojzcom in teta Marjano na postajo, in veseli stric se je šaljil z njo, da ji je pregledal žalost slovesa. Toda otožen pogled njenih oči ji je ostal. Teta Marjana jo je sama peljala v oddelček prvega razreda, v katerem sta se potem s stricem peljala. Poljubila je še enkrat otroka in skoraj zbežala iz vlaka, da ne bi izdala vse svoje boli, šepetajoč:

»Cuvaj te Bog, drago dete!«

Od Lojzeta se je bila že prej poslovila, in tudi na peronu ni ostala, da bi zrla za odhajajočim vlakom. Doma je pa stopila k telefonu in poklicala Frana Breganta:

»Tvoja volja se je izvršila. Sonja je odpotovala.«

Trenutek je bilo vse tiho, potem je dejal bolesten glas:

»Dobro je. Hvala!«

Dalje prihodnje

KULTURNI TEDNIK

Pesmi Franceta Balantiča

Dne 24. novembra lani je zgorel v hiši v Grahovem, ki so jo razdeljali na začetki komunisti, komaj 22letni študent slavistike na ljubljanski univerzi in pesnik dominisvelovega kroga France Balantič. Zdal je urednik dr. Tine Debeliak zbral in uredil njegovo pesniško zapuščino v zbirki »V ognju groze plapolam«, katero je izdala Ljudska knjižarna v formatu šestnajstinke na 160 straneh z dodatkom 38 strani uredniškega uvoda in zaključnih opomb. To je vse, kar je ostalo in bo spominjalo na pesnika, ki se po svojem ranem vzponu in nagli utržitvi pridružuje vrsti svojih sorodnih prednikov s Ketteim. Murno in Srečkom Kosovelom na čelu.

Balantič je postal pesnik že v sredni šoli in njegove prve pesmi so bile namenjene v »Domu in svetu«, ves njegov nenavaden in samonikli talent je pa odkrila šele njegova tragična smrt, v kateri so se čudežno izpolnile pesnikove slutnje, razodele se čeli vrsti pesmi. Zakaj kakor Srečko Kosovel, tako je tudi France Balantič nosil smrt v vsak čas v sebi. O njej je pel kakor o nečem neizbežnem, ko da je tudi telesno, ne samo duševno, čutil njene korake za seboj na vseh mladih potih: iz Kamnika, kjer se je rodil, do Ljubljane, kjer je študiral gimnazijo in univerzo, pa čez Gomara, kjer je bil interniran, in v Grahovo pri Cerklji, kjer mu je v resnici ustavila kakor utrip neumnega sra.

Kakor vsi naši pesniki, zapisani

smrti, je tudi France Balantič doživel v mladosti daleč čez svoja leta. Pesmi, zbrane v tej zbirki nam razodevajo pesnika, ki je nrehodil že več razvojnih faz in našel svoj izraz tako v formi, kakor v motiviki, metafori in besedi, čeprav še ni doživel do tistega izčrpanja, katero že slutimo v nekaterih delih in bi ga bilo nedvomno dvignilo v poznejših letih med vrhove slovenskega Parnasa. Toda tudi tak, kakršen bo žal ostal, bo v krogu svojih tovarišev po usodi zavzemal z njimi enako mesto.

Po čustvovanju in motiviki je bil Balantič širok poet, po formi se je naslanjal bolj na tradicijo kakor njegovi predniki polpreteklega dobe in nam že s tem razodevajoč ent za novo smer, vodečo iz kaosa blodnih iskanj: po idejni usmeritvi je pa iskal pot k zadnjim vrednotam in k Bogu. V tem je prebudit polno klancev in razgledov. Doživel in dočutil je ljubezen, strast, hrepenenje po lepoti in resnici, globoko zakoreninenost v svojo rodna tla in svoj narod ter doletel višjih spoznanj, pred vsem pa vse tragično-grozno veličastje smrti. Med oblikami form je ljubil najbolj sonet, dovršil prvi sonetni venec, pričel drugega in zasnoval venec sonetnih venecov kot svoj najvišji cilj bodočega dela. Morda je prav zato dosegel nekatere svoje viške prav v sonetni obliki.

Dr. Tine Debeliak je podal v uvodu poleg zunanje preglede pesnikovega kratkega življenja tudi prerez skozi njegovo pesniško delo s krajšo analizo, ki bo dobro služila vsem, ki bodo Balantiča izljubili, dokler ne dobimo o njem izravnane študije. Opombe bodo pri proučevanju Balantičevega dela služile dobro tako znanstveniku kakor tudi drugim čitateljem. Pesnikov sošolec Marjan Tršar je oskrbel

lepo naslovno stran in Balantičev portret. Format knjižice bi bil lahko večji in tudi tisk je skoraj predoben.

Zadnji zvezek »Umetnost VIII. letnika. S četrtim zvezkom, obsegajočim št. od 10 do 12, je »Umetnost« revija za umetniško kulturo, zaključila te dni svoj VIII. letnik. Dr. F. Štanič je objavil v tem zvezku na uvodnem mestu študijo o slikarju in grafiku Adolfo Kappellusu, ilustratorju Prebenediktovih poezij v izdaji založbe Klein-

mayer & Bamberg, Marii Skalan je napisal članek o Gorsetovih ilustracijah k Jalenovim »Bobrom« in esei »Slovenska umetnost in narodna duševnost«, v katerem razpravlja o vprašanih asimilacije umetniških gnuti v smislu slovenske narodne bitosti, ne zdravih tendenceh polpreteklega dobe in potrebi po organizirani rasti iz tradicije. Martin Benčina je v prispevku »Constantin Meunier in belgijska likovna umetnost v 19. stoletju« podal pregled o belgijskih slikarstvih, kinarstvih in arhitekturnih smerah v omejenem razdobju. Vsi prispevki so tudi bogato ilustrirani. V rubriki »Iz umetniškega sveta« sledi pregled zadnjih razstav in drugih dogodkov. Dali sledi ocene nekaterih novih slovenskih knjižic in drobiž. Priloga »Živa njiva« objavlja pesmi Leopolda Stanka, Marii Skalan, Iva Peruzziia, Antona Debeliaka, zaključke Halimovih rubrikov in dve pesmi iz zapuščine Josipa Premka.

Razstava Sušteršičevih slik. V Kosovem salonu v prehodu Nebotičnika je razstavil slikar Miloš Sušteršič te dni 27 svojih novjših in najnovejših slik, večinoma krajini v olju. Razstava ni odkrila nič posebnega novega. Sušteršičovo slikarstvo ostaja dalje v kvantitetah, ki so nam znane že s prejšnjih njegovih razstav.

HUMOR

Železniška nesreča

»Da, da, dragi prijatelj, tudi jaz sem postal žrtev železniške nesreče.«

»Ni mogoče! Kako?«

»Pri neki takšni nesreči,« vni se spoznal s svojo ženo.«

Potrpežljivost

»Praviš da si prebral že mnogo knjig? Kdaj jih pa bereš?«

»Zmerom med tem ko se žena oblači.«

Izpraševanje vesti

»Preden se poročiva, bi te rada še nekaj vprašala, Peter.«

»No, prosim.«

»Ali kadiš?«

»Ne.«

»Ali piješ?«

»Tudi ne.«

»Ali rad hodiš z mladimi deklet?«

»Sploh ne.«

»Potem pa nimaš nobenih napak.«

»Pač, lažem.«

Sreča

»Davi sem vas videl, ko ste na vse zgodaj odhajali na ribolov. Ali ste imeli srečo?«

»Pa še kakšno! Medtem ko me ni bilo, ma, so me iskali kar trije upniki.«

Otroška

Babica je prinesla navihanemu Jančku deset bonbonov in mu naročila, da jih mora polovico dati svoji sestriči.

Ženske med seboj

»Res bi rad vedel, kaj se pogovarjate ženske, če ste čisto same med seboj,« mi je ondan rekel neki gospod, dober prijatelj. »Kaj neki se morate toliko pogovarjati, da ne morete nehati? Gotovo samo nas, uboge slabše polovice, obirate.«

Na to njegovo vprašanje sem se spomnila, ko sem zadnjič sedela v zdravniški čakalnici, polni žensk. Če bi bil tisti gospod neviden sedel med nami, bi se mu bila želja izpolnila, slišal bi bil, kaj se pogovarjajo ženske med seboj, kadar so čisto same in so prepričane, da jih nobeno nepoklicano moško uho ne sliši. V razočaranje vsem slabšim polovicam je kajpak treba povedati, da se pomenek nikakor ni pletel samo okrog moških. Morda tudi zato ne, ker so bile skoraj že vse tam zbrane »boljše polovice« poročene...

Prizorišče teh zanimivih pomenkov, prepletajočih se med seboj, je bila torej zdravniška čakalnica, svetla soba s pokrovanim pohištvo, natrpana žensk. Bile so med njimi mlade, ki se jim je na obrazu poznalo, da se boje zdravnika, bila je pa med njimi tudi mati, ki ima doma že sedem otrok in pričakuje osmega. Preden se je začel razgovor, se je zdelo, kakor da so si te ženske nekako sovrážne med seboj. Vsaka je bila na tihem prepričana, da je njena bolezen, njena težava najvažnejša, toda ko smo se razgovorile, sem šele spoznala, koliko dobrega tiči tudi v vsaki izmed teh sester po spolu in usodi in kako pogosto raskava roka ali nepomemben obraz skrivata zlato srce in izreden razum.

Da, na koncu smo si bile vse sestre, po času, ki v njem živimo in doživljamo iste ali podobne si usode, po nalogah in dolžnostih, ki jih je življenje naložilo ženski kot materi in ženi, pa po drobni vsakdanjih skrbih, nadlogah in težavah, med katere smo nehoti vse prištele tudi — može.

»Joj, kako dolgo ne prične urediti,« se je pritoževala mlada, zanjeta gospa. »In jaz sem obljubila hčerki, da jo bom še pospremila v šolo.«

»Mene pa še kosilo doma čaka,« je vzdihnila druga. »Tako nerodna je ta ura za čakanje.«

»Jaz imam pa doma dve bolni punčki,« se je vmešala v pogovor tretja, še zelo mlada, prikupna ženska. »Obedve že teden dni žene, tako da pri hiši vsi samo peremo. Tako smo že vtrujeni, da že jesti ne moremo več. Vse po plenicah diši...«

»Ali ste sami, ali imate služkinjo?«

»Služkinjo, na žalost. Veste, toliko jeze imam z njo, da bi skoraj rajši sama delala, če ne bi bila po drugem otroku tako šibka. Najhujše je pa, ker oba otroka nista nič ješča. Največ zamudim s siljenjem, naj jesta, pa nič ne dosežem.«

»Pustite punčari, da bosta lačni, bosta že jedli,« se je vmešala v pogovor starejša gospa, ki smo pozneje o njej izvedele, da je mati petih otrok in da je najstarejši že inženir pri mestu. »Otrok mora biti pošteno lačen, pa že je.«

»Ne bi rekla, da je res tako,« sem pritegnila z mlado gospo. »Včasih moj mali več obrokov nič ne je, pa vseeno ni lačen.«

»Torej ni z njim kaj v redu. Tedaj je celo boljše, da ne je. Otrok že sam dobro ve, kaj in kdaj mu prija jesti. Zapičite si, da otrok sam najbolje ve, kdaj naj je in kdaj ne.«

»Da, z neješčimi otroki je res križ,« je prikinila še ena izmed mlajših sotrptin. »Jaz sem svojemu že vse zdejala, samo da bi jedel. Moj mali je že pokvaril, vse skodelice mi je pobil, zadnjič sem mu celo sliske s sten snela, da bi jedel, pa vseeno ni hotel.«

Starejša mati se je pomilovalno nasmehnila. »Mlade mame, pravim vam, da otrok sam dobro ve, kdaj potrebuje hrane in kdaj ne. Siliti otroka ne smem in tudi med jedjo ga ni dobro zabavati, ker se tako samo razvadi. Zmerom je bilo in bo: nekateri otroci rajši jedo, drugi pa bolj neradi. Vendar pride doba, ko otrok sam prične rad jesti in nadomesti ti si čas, ko je premalo jedel.«

»Pri nas pa navadi služkinjo pojé, česar otrok ne mara,« se je spet oglašila mlajša gospa z dvema bolnima hčerkama. »Če ji sama ne dam, mi pa vzame. Oh, s služkinjami je šle križi!«

»To je pa res, jaz rajši sama delam, kakor da bi morala imeti postrežnico. Vse bi samo radi dobro jedle in malo delale.«

»Da, včasih so bile služkinje čisto drugačne,« je vzdihnila gospa, ki jo je še čakalo kosilo doma. »Moja mati je imela služkinjo pet in dvajset let. Le katera bi danes tako dolgo ostala pri hiši?«

»Da, nekoč so bile pa tudi mlade gospodinje drugačne,« se je ne upravičeno potegnila za služkinje in hišne pomočnice stara, svivolasa gospa, ki je dotlej molčala. »Včasih je mlada gospodinja vse gospodinjstvo sama obvladovala, znala je služkinjo tudi poučiti in ji z dobrim zgledom poka-

zati, kako je treba kaj storiti. Danes pa gospodinje pogosto tega ne »najo in služkinje zato tudi nimajo spoštovanja do njih.«

Mlajše gospe so molčale, starejše so pa le pritrdjevalno prikimalave. Menda so imele prav prve in druge...

Kajpak se je pomenek pletel še dalje o možeh, o moški zvestobi na splošno in o zakonski še posebej, o draginji, o češnjah, ki bi naj bile tudi racionirane kakor jabolka, o prevzetnih solataricah, o slabem in dragem blagu, o vojni in toli zaželenem koncu, o draginji in pomanjkanju in preobilju ponekod... vse dokler se niso odprla bela vrata in se ni ven sklonil zdravnik z vljudnim: »Prosim, izvolite.«

Tedaj je pomenek utihnil, ženske so se zganile in marsikatera je zavzdihnila. Tista, ki jo je še čakalo kosilo, je izračunala, da n bi o pravem času prišla na vrsto, in je odšla. Druge so se spet zatopile v svoje misli. Skrivno gibalo, ki jih je prej zganilo, da so nehoti odkrile druga drugo drobce svojega življenja in hotenja, je obmirovalo.

S. I.

NAS NAGRADNI NATECAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Spinačne omlete

Prevrni v slani vodi 1/2 kg špinače. Po odcedi in dobro sesekljaj. V kozici razbela 1/2 žličke masla. Pridaj žlico drobno sesekljane petršila in špinače. To duši 5 minut, nato odstavi in ko se ohladi dodaj 1 rumenjak. 3 velike žlice moke in primerno količino vode. Zatem rahlo primešaj še sneg enega beljaka in naredi omlete kakor po navadi. Lahko jih nadevaš z mesnim, parmezanom ali drobljastim nadevom.

M. V.

Makaronov narastek

Makarone popari in jih pusti v teji vodi 1/2 ure. Ko jih vzameš iz nje, jih še enkrat dobro operi v mrzli vodi. Dodaj 1 do 2 rumenjaka vanilijev sladkor malo soli, nekoliko sladkorja ali za sladkorno boljše saharina, nekoliko jedline sode in toliko moke, da se zmes sprime. Nazadnje primešaj še sneg in da peči v srednjem vročini 30 do 35 minut. Narastek je zelo dober in izdaten.

F. L.

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek dvignete lahko takoj o objavi v naši upravi. Po pošti pošljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika«. Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana. Poštni predal 253.

Sedem nasvetov ženskam, ki so v službi

1. Vstajaj tako zgodaj, da boš lahko vsako jutro še pred zajtrkom naredila nekaj telovadnih vaj.
2. Uredi si čas, tako, da boš lahko počasi zajtrkovala, se v redu oblekla in naložila in o pravem času prišla v službo.
3. V službo hodi počasi, tako da imaš med potjo čas premisliti, kako si boš v službi uredila delo.
4. Vzem en večer v tednu posveti športu. Zavedaj se, da so duševne zmogljivosti odvisne od telesne moči.
5. Če hočeš biti vsako jutro sveža in spočita, hodi zvečer zgodaj spat in spi pri odprtem oknu. Pazi, da ne boš imela v sobi kakšnih ommamo dišečih cvetlic, ker te bo sicer zjutraj glava bolela.
6. Vse večer pripravi vse, kar misliš zjutraj obleči, da ti ne bo treba zjutraj šele iskati po predalih. Zvečer očisti čevlje in očisti obleko.
7. Zvečer si dobro umij obraz v topli vodi in ga očisti s čistilno kremo, in sicer dobro in ne površno. Preden tečeš v posteljo, popij kozarec vode, pa boš trdno spala do jutrnje zore.

Zelo elegantne bele ali kremaste rokavice, ki je njih edini okras svojn ročaj. Morale bi biti iz jelinevine, ker jo pa danes težko dobimo, jih ukrojimo lahko tudi iz kakšnega primernega blaga.

Štiri bluze in en kroj. Bluza, ki naj bo dolgo elegantna in moderna, mora biti preprostejša kroja, zato pa iz prvovrstnega blaga in skrbno izdelana. Na gornji sliki vidimo štiri ljubke bluzice, ki jih lahko vsaka sama doma ukroji in sešije. Prva je iz pikčaste svile in ima namesto žepov našil okrasek fik pod sedelcem. Druga je iz svežlega platna ali šantunga, okrašena z robčki in velikim aparnim monogramom v barvi ovratne rufice. Tretja je iz imprimeja — zanjo lahko uporabite ponošeno in nekoliko zastarelo poletno oblečko — ukrojena strogo klasično, le da ima pod vratom koketno pentljico in ob zapeljivih nekoliko nabrana rokava. Četrta je prejšnji po kroju zelo podobna, toda sešita je iz nežne svile in pošita s čipkami. V pastelnih barvah bo poživila sleherni kostim.

Vsaka ženska je lahko privlačna

Priznati moramo, da je pač lahko najbolj zadovoljna tista ženska, ki jo le narava obdarila s čedno postavo, simpatičnim, čeprav ne ravno lepim obrazom, in prijaznostjo. Takšna ženska v življenju ne doseže samo uspeha, temveč tudi srečo.

Lepo ženske sicer vsakdo občuduje, a njihova napaka je, da so po navadi preveč egoistične in domisljave. Takšnih lepih lutk brez globoke vsebine se pa še takšen občudovalec lepote kaj kmalu naveliča, ker se ob njih dolgočas.

Vsaka zdrava ženska je lahko privlačna, če le sama hoče. Ljubkost in privlačnost namreč nista toliko odvisni od pravih črt na obrazu, kakor od čara osebnosti, nastopa značaja in vedenja. Vsaka ženska bi zato morala paziti, da se v teh lastnostih izpopolni in odpravi tiste napake, ki jo delajo zoparno.

K ljubkosti more seveda pripomoči obraz. Nimam namena pisati o dragem lepoticenju in lepoticah. Vsekakor pa mora vsaka ženska paziti, da se ne zanemari, temveč pravilno neguje svoj obraz. Tako bo še v pozni starosti videti sveža in privlačna. Zanemarjanost in nepočasnost pa zmerom pokvarita vso žensko osebnost.

K privlačnosti spada nedvomno tudi telesna telovadba, s katero vsaka ženska lahko doseže skladnost svojega telesa in prepreči, da bi se odebelila na tistih mestih, kjer se ne sme.

Negovana, gibčna in prijazna ženska bo zmerom in povsod prekosila lepoticu, ki se le preveč zaveda svoje lepote in tako nehoti čisto poslano egocentrična in domisljava.

Važnost redne prebave

Marsikatera se ne zaveda, kako važna je za dobro počutje, za zdravje in zunanost redna prebava. Zdravniki so ugotovili, da se v letnem črevesju nabirajo izredno škodljivi bakterije, ki prebajajo v kri in v telo, ogrožajo življenjsko važne organe in jih zastrupljajo. Te bakterije se po svoji škodljivosti morelo primerjati samo še z virusi, ki se nahajajo v raznih »ognjiščih«, tako v bolnih mandljih, v slabih gnilih zobeh, v granulomih.

Zato ni čudno, ali imamo redno izpraznitve črevesja ali ne. Pred vojno so imeli ljudje na splošno še slabšo prebavo kakor zdaj, to pa predvsem zato, ker so pojedli preveč mesne hrane in premalo zelenjave. Vendar so zato tudi precej mleka popili tako sladkega in kislega, da jim je urejalo prebavo. Danes nam ureja prebavo predvsem zelenjava; vendar je še mnogo ljudi, ki nimajo redne prebave in se ne zavedajo, da je morda prav ta nevednost izvor njihovega slabega počutja.

Ce greste k zdravniku, vas najprej vpraša, ali imate redno prebavo in ali ne trinite za zapke. Ze samo to je dokaz, da le zapeka bolezenski pojav, ki ga ne kaže v nič devati. Nikier tudi ne piše, da si človek redne prebave ne more pridobiti, ali privzgojiti. Zanimivo je, da imajo tisti ljudje, ki na splošno redno in normalno žive, po navadi tudi redno prebavo in so zato tudi bolj zdravi od tistih, ki je njih življenje neurejeno. Prvi korak za pridobitev redne prebave je torej redno življenje.

Oglejmo si nekaj pravil za pridobitev zdravlja in redne prebave. Koza-

rec mlačne vode na tešče je najbrže že vsaki znan, toda kaj, ko po navadi tista, ki nima redne prebave, vseeno ne upošteva tega preprostega, toda izvrstnega nasveta. Če popiješ vsako jutro precej velik kozarec mlačne vode na prazen želodec, boš prej ali slej izpodbudila črevesje, da bo bolj delovalo.

Človek, ki hoče redno prebavljati, mora redno jesti. Jedmo trikrat na dan, vmes rajši ne, posebno ne raz-

nih nezdravih sladkarij, ki samo olajšujejo prebavo, čeprav so na videz lahke. Jedmo ne prebrdo in ne pre-gosto hrano, ki je v njej dovolj zele-ljave.

Leno črevesje je treba izpodbuditi. In izpodbudimo ga z — vodo. Če spijemo na dan vsaj 1 liter vode, prečistimo črevesje in dosežemo, da prične pozitivno delovati.

Vsak dan nekoliko telovadimo, da se razgibamo. Posebno radi so zaprti ljudje v tako imenovanih »sedecih poklicih«, kar je dokaz, da gibanje pospešuje delovanje črevesja in s tem redno prebavljajmo.

Teh nekaj nasvetov naj si zapomni vsakdo, kdor toži, da nima redne prebave, pa vseeno proti temu ničesar ne ukrepe. Niso ne težko izvedljivi ne dragi in pomagajo povsod, kjer je nekaj vztrajnosti in dobre volje.

Za vsako nekaj

Steklena ali lončena posoda, ki se je na ognju razbelila, se takoj ohladi, če jo namočiš v mrzli slani vodi.

Zamaški v steklenicah z lepivom se čisto prilepijo k steklenici in jih le težko ločiš. To preprečiš, če zamašek pred uporabo namazeš z oljem.

Slar nata predpražnike najhitreje očistiš s slano vodo.

Če pečeš ribe v ponvi, jih večkrat prebodi z vilicami. Tako se bodo enakomerneje in hitreje spekle.

Parfumi navadno hitro izhlape. To preprečiš, če zamašek steklenice oviješ z volneno nitjo.

Če te peče zgaga ali imaš bolečine v želodcu, popij kozarec slane vode, pa ti bo odleglo.

Če si se opekla in se bojiš, da se ti bodo naredili mehurji, potresi opečeno mesto s soljo, potem ga zaveži s čisto krpo. Tako se ne bodo mehurji naredili.

Kemija premagala molje

S toplejšim letnim časom se prične tudi skrb gospodinje, kako najbolje zavarovati volneno blago in volno sploh pred molji, temi največjim škodljivci vseh tekstilnih izdelkov. Molji so strah in trepet sleherne gospodinje, saj povzročajo s svojo požrešnostjo škodo, ki jo lahko sešestem vsako leto v težke milijone.

Ce je od moljev razjedeno blago že nekdanj zabolelo v srce sleherne skrbno in natančno gospodinjo, pomeni danes, ko je blago racionirano, skoraj nenadomestljivo škodo. Zato zatiranje moljev ni samo zasebna zadeva, temveč splošna dolžnost nas vseh. In zato so moljem napovedali vojno tudi kemiki, skušajoč tako podpreti prizadevanje ženslav v borbi proti uničevalcu volnenga vlakna.

V boju proti moljem so pa gospodinje v preteklosti marsikdaj kozla ustrelile, saj so počele takšne stvari, da so mejile kar na vrazvernost. Tako so v omare po babičinem navetu našpale ostanke tobaka, polagale vanje v petrolei namočen časopisni papir, jih posilili s poprom, češ da le vonjave preženo molje. Tudi gonja za moljem, malimim brezbarvnim metuljkom, ni bila uspešna, saj niso ti metuljčki tisti, ki žro blago, temveč njihove ličinke.

Tudi tako imenovani domači pripomočki za zatiranje moljev se niso bogve kako obnesli. Še najbolj priporočljiva je pikolovska čistost v omari in v kovčgih, kjer hranimo obleko. Razne tablete in kroglice proti moljem niso kaj prida vredne, ker po navadi prepočasno izhlapevajo in njih vonj tudi ne prodre do vseh špranj in spranjic. Rier se skrivajo moljeve ličinke. Zato je najboljšo, če te vonjave uporabimo v prahu, ki se bolje razprši po vsem prostoru enakomerno in doseže tudi najbolj skrite ličinke-škodljivke.

Kakor tako pogosto v zgodovini velikih izumov je tudi pri načrtnem, znanstvenem boju proti moljem naposled odločilo slučajno spoznanje. Nekaj znanstvenik, ki se je ves posvetil borbi proti moljem, je po naključju opazil, da molji neke prevleke za divan, ki jo je podedoval po starših, sploh niso našli, medtem ko so nekateri druge volnene stvari izredno poškodovali. Natanko je preiskal blago in barvo začarane prevleke in ugotovil, da so nekatera, po posebnem tekstilnem postopku onemlenjena blaga zavarovana proti teku moljevih ličink.

In tako so kemiki — po daljšem raziskavanju in mnogih poskusih — zdaj izdelali neki pripomoček za zatiranje volnenga blaga, ki že od daleč prežene molje, tako da se blaga sploh ne lotijo. V Nemčiji pripravljajo volneno blago po tem nainovejšem postopku že kar v tovarni, ker dobe samo tovarne dragocena kemična sredstva za obdelavo volne. S temi sredstvi pripravljajo ovčjo, kozjo, velblodjo in angorsko volno. Vsi volneni izdelki, pa tudi krzno, prepojeni z novim kemičnim sredstvom, so za ličinke moljev neužitni in so proti moljem tako rekoč »imuni«.

Tako je kemija z zmago nad molji olajšala gospodinjam hudo skrb in jim prihranila marsikatero zamudno delo.

Moževa pismo ženi

Prosim, ne pripoveduj mi vsak dan, da ne veš kaj kuhati. Tega ne slišim rad.

Pri vzgoji otrok si nikar ne pomagaj z grožnjo: »Bom že očetu povedala!« Nih kaj rad namreč ne veljam pri otrocih za bavljava in ne maram gledati njihovih prestrašenih, obokanih obrazov, ko se vrnem domov.

Ne vprašaj me zmerom: »Koliko cigarete si danes že pokadil?«

Ne zahtevaj, da ti v vsaki polovici urice, ki sem jo preživel zdoma, podam točen referat, kaj sem bil, in me ne zaslišuj kakor odvetnik.

Ne pravi mi zmerom: »Poglej gospoda Čopa, že spet je ženi kupil novo obleko.«

Za zrak in sonce

»LANOL«
šport krema

Ne urejui moje pisalne mize in predalov, ker mi potem vse le še boli zmešati in po svoje postaviti.

Zaročenci naše služkinje me prav nič ne zanimata. Zato mi nikar ne pripoveduj o njih, kadar se utrujen vrnem iz službe domov.

Nikar mi ne telefoniraj v pisarno vsake malenkosti in ne bodi užalena, če skušam takšen pogovor hitro končati.

Skušaj na cesti držati z menoj korak in ne hodi zmerom nekoliko za menoj.

Ne očitaj mi, da nikdar ne grem s teboj v kino, ko dobro veš, da grem veliko rajši v naravo.

Zavedaj se, da me spraviš ob vso dobro voljo, če nisi točna in prideš na sestanek četr ture prepozno.

Kadar pridem utrujen z dela domov, me pusti pri miru in mi nikar ne pripoveduj o svojih težkočah v gospodinjstvu, o sosedovih, o otrocih in o služkinji.

Dovoli mi, da grem od časa do časa z moško družbo na sprehod, in ne sili zmerom z menoj, da te bom veliko bolj spoštoval.

Ce orodja za hišno zaščito ni mogoče nabaviti, naj ga stavijo na razpolago stranke v kolikor ga imajo. To orodje pa naj bo označeno, da ne bo zamenjave.